

ЛАСКАВО ПРОСИМО ДО ШАФФГАУЗЕНА

Посібник для нових мешканців

2

IMPRESSUM:

Herausgeber: Kanton Schaffhausen, Departement des Innern

2. Auflage: 2024

Redaktion: Integres, Integrationsfachstelle für die Region Schaffhausen,
Anlaufstelle für Diskriminierungsschutz und interkulturelle Konflikte
Flavia Brühlmann und Chantal Bründler

Bezugsquellen: Sekretariat Departement des Innern
Mühlentalstr. 105
8200 Schaffhausen
Tel. +41 52 632 74 61 / Email sekretariat.di@ktsh.ch

Integres
Tel.+41 52 624 88 67 / Email info@integres.ch

Gestaltung: Sepp Pircher

Bildquellen: Chantal Bründler: Seite 12, 16, 21, 23 L/R, 24

Gino Gallucci: Seite 39

profifoto.ch - Michael Kessler: Seite 31, 37

SAH Schaffhausen: Seite 20, 36 L

Sepp Pircher: Seite 6 M / R, 8 L, 15 R, 18, 20 L, 28, 30, 32, 33 R, 36 R, 38

Stadtarchiv Schaffhausen: Seite 3, 9, 11, 19, 23 M, 25, 26, 27, 34, 36 M

VBSH: Seite 10, 17

www.parlament.ch: Seite 6 L

Wirtschaftsförderung Kanton Schaffhausen, Fotograf Röbi Bösch: Seite 1, 2, 4, 5, 7, 8 M, 9 R,
13, 14, 15 L, 22, 28, 29, 33, 35, 40

(L = Links, M = Mitte, R = Rechts auf der Seite)

Druck: Druckwerk SH AG, Schweizersbildstrasse 30, Postfach, 8207 Schaffhausen

Gedruckt auf: Refutura blauer Engel + Recycling,matt,ISO-Weisse 100, 100% 100 g/m2

ЗМІСТ

ЛАСКАВО ПРОСИМО!	4
WILLKOMMEN!	5
РІЗНОМАНІТТЯ ШВЕЙЦАРІЇ	6
РЕГІОН ШАФФГАУЗЕН	7
ОСНОВНІ ЦІННОСТІ	9
ПРИБУТТЯ І ПРОЖИВАННЯ	10
РОЗУМІННЯ ТА ІНТЕГРАЦІЯ	11
ЖИТЛО	13
МОБІЛЬНІСТЬ	16
РОБОТА	18
СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	20
ПОДАТКИ	22
ШЛЮБ І ПАРТНЕРСТВО	23
РОДИНА Й ДІТИ	25
ШКОЛА	28
НАВЧАННЯ ТА ОСВІТА	30
ЗДОРОВ'Я	32
ДОЗВІЛЛЯ І КУЛЬТУРА	34
ЩОДЕННІ СПРАВИ	36
ПОЛІТИЧНЕ ЖИТТЯ	37
INTEGRES	39

ЛАСКАВО ПРОСИМО!

4

Ласкаво просимо до кантону Шаффгаузен!

Ми надзвичайно раді, що ви переїхали до нашого кантону, що поєднує в собі як відкритість до нового, так і дотримання традицій.

Кантон Шаффгаузен створює сприятливі умови для життя й роботи з відмінним транспортним сполученням і хорошими відносинами із сусідніми кантонами Тургау й Цюрих, а також із Німеччиною, яка розташована недалеко від кордону.

Ми віримо, що ви й ваша родина швидко почуватиметеся як вдома, зокрема завдяки недоторканому природному ландшафту, місцевій зоні відпочинку на Рейні й Рандені, а також виноробному регіону Клеттгау.

Глобалізація, суспільні зміни й зміни в навколишньому середовищі створюють серйозні виклики для нашого суспільства. Взаємна повага, толерантність і відкритість до людей є важливими основними цінностями, а також частиною гостинної культури кантону Шаффгаузен.

Долучайтеся до суспільного життя з його культурними подіями й освітніми можливостями. Активний і жвавий взаємообмін між місцевим населенням та іммігрантами суттєво сприяє тому, щоб ви відчували себе як вдома в кантоні Шаффгаузен. Ця брошура допоможе отримати багато корисної інформації про ваш новий кантон і підтримає вас в адаптації на новому місці проживання.

Сподіваємося, що вам сподобається досліджувати кантон Шаффгаузен, і ласкаво просимо до нас від імені урядової ради.

Вальтер Фогельзангер, урядовий радник

WILLKOMMEN!

Herzlich willkommen im Kanton Schaffhausen!

5

Es freut uns sehr, dass Sie in unseren aufgeschlossenen und gleichzeitig traditionsverbundenen Kanton zugezogen sind.

Der Kanton Schaffhausen bietet Ihnen attraktive Lebens- und Arbeitsbedingungen mit hervorragenden Verkehrsverbindungen und guten Beziehungen zu den Nachbarkantonen Thurgau und Zürich sowie dem grenznahen Deutschland.

Wir sind sicher, dass Sie und Ihre Familie sich nicht zuletzt auch dank der intakten Naturlandschaft, dem Naherholungsgebiet am Rhein und auf dem Randen sowie dem Weinbaugebiet Klettgau schnell wohl fühlen werden.

Die Globalisierung, der gesellschaftliche Wandel und die Umweltveränderungen stellen uns als Gesellschaft vor grosse Herausforderungen. Gegenseitiger Respekt, Toleranz und Offenheit gegenüber den Mitmenschen sind wichtige Grundwerte und tragen auch zur Willkommenskultur des Kantons Schaffhausen bei.

Nehmen Sie am gesellschaftlichen Leben mit seinen kulturellen Veranstaltungen und Bildungsangeboten teil. Ein aktiver und reger Austausch zwischen der einheimischen und zugezogenen Bevölkerung trägt massgeblich dazu bei, sich im Kanton Schaffhausen heimisch zu fühlen. Diese Broschüre hilft Ihnen viele nützliche Informationen über Ihren neuen Wohnkanton zu sammeln und unterstützt Sie gut an Ihrem neuen Lebensort anzukommen.

Ich wünsche Ihnen beim Erkunden des Kantons Schaffhausen viel Freude und heisse Sie im Namen des Regierungsrates herzlich willkommen.

Walter Vogelsanger, Regierungsrat

РІЗНОМАНІТТЯ ШВЕЙЦАРІЇ

6

ОГЛЯД ШВЕЙЦАРІЇ

Швейцарія — невелика країна, що складається з чотирьох різних мовних регіонів. На території цих регіонів розмовляють чотирма офіційними державними мовами: німецькою, французькою, італійською та ретороманською.

Однак у різних регіонах ви також знайдете більш або менш відмінні способи життя. Швейцарія — нація доброї волі: вона не утворює ані етнічної, ані мовної, ані релігійної єдності.

Державний устрій Швейцарії є федеративним і поділяється на три політичні рівні: федерація, кантони й муніципалітети. Федеральна конституція формує основний правовий порядок і регулює найважливіші принципи спільного життя. В ній описано розподіл обов'язків між федерацією і кантонами, а також повноваження органів влади.

ОГЛЯД ШВЕЙЦАРІЇ

Швейцарія — невелика країна, що складається з чотирьох різних мовних регіонів. На території цих регіонів розмовляють чотирма офіційними державними мовами: німецькою, французькою, італійською та ретороманською.

Однак у різних регіонах ви також знайдете більш або менш відмінні способи життя. Швейцарія — нація доброї волі: вона не утворює ані етнічної, ані мовної, ані релігійної єдності.

Державний устрій Швейцарії є федеративним і поділяється на три політичні рівні: федерація, кантони й муніципалітети. Федеральна конституція формує основний правовий порядок і регулює найважливіші принципи спільного життя. В ній описано розподіл обов'язків між федерацією і кантонами, а також повноваження органів влади.

КАНТОНИ

Швейцарія складається з 26 кантонів. Кантони, які часто називають станами, є первісними державами, що об'єдналися у Швейцарську Конфедерацію в 1848 році. Кожен кантон має власну конституцію, парламент, уряд і суд.

ГРОМАДИ

Як і всі кантони, кантон Шаффгаузен поділяється на громади. Близько однієї п'ятої муніципалітетів мають власний парламент. Народ може приймати рішення щодо важливих питань безпосередньо шляхом факультативного або обов'язкового референдуму. Чотири п'ятих муніципалітетів Шаффгаузена створені на основі прямої демократії. Рішення ухвалюються безпосередньо тут, на загальних зборах громади. Громади ведуть реєстр населення від імені конфедерації і кантону. Вони також приймають рішення про шкільне й соціальне забезпечення, енергопостачання, будівництво доріг, місцеве планування або муніципальні податки. Рівень автономії громади визначається окремим кантоном. Тому рівень автономії значно відрізняється

- ▶ *Державний секретаріат із питань міграції (Staatssekretariat für Migration, SEM): «Ласкаво просимо до Швейцарії» — інформаційна брошура SEM для нових мешканців. Перекладена багатьма мовами.*
- ▶ *ch.ch: Пояснення Швейцарії та її влади. Усіма національними мовами й англійською.*
- ▶ *Федеральний департамент закордонних справ (Eidgenössisches Departement für auswärtige Angelegenheiten, EDA) — про Швейцарію: Офіційний федеральний інформаційний портал про Швейцарію. Перекладено багатьма мовами міграційного населення.*
- ▶ *SWI swissinfo.ch: SWI swissinfo.ch висвітлює незалежні новини зі Швейцарії, перекладені 10 мовами.*

РЕГІОН ШАФФГАУЗЕН

АВТОНОМНИЙ РЕГІОН

Мешканці регіону Шаффгаузен цінують комфортні умови, високу якість життя, красиві місця для проживання, місцеві зони відпочинку поблизу, а також культурні та спортивні заходи високого рівня. Як найпівнічніший кантон Швейцарії, він здебільшого межує з Німеччиною. 82% довжини кордону протяжністю 185 км межує з Баден-Вюртемберг — федеральною землею Німеччини. Кантон розмежовують 1740 межових каменів. Таким чином, влада підтримує відкриті й конструктивні контакти різного рівня не лише із сусідніми кантонами, а й з Німеччиною.

Кантон розділений на три окремі області, кожна з яких розташована на північ від Рейну. Основна частина території розташована від вигину Рейну біля Шаффгаузена й Нойгаузена на Рейні до Клеттгау, району Ранден і плато Райат. На сході розташований Штайнер-Ціпфель біля витоку

Унтерзее, а на південному заході — нижня частина кантону з двома селами Бухберг і Рюдлінген.

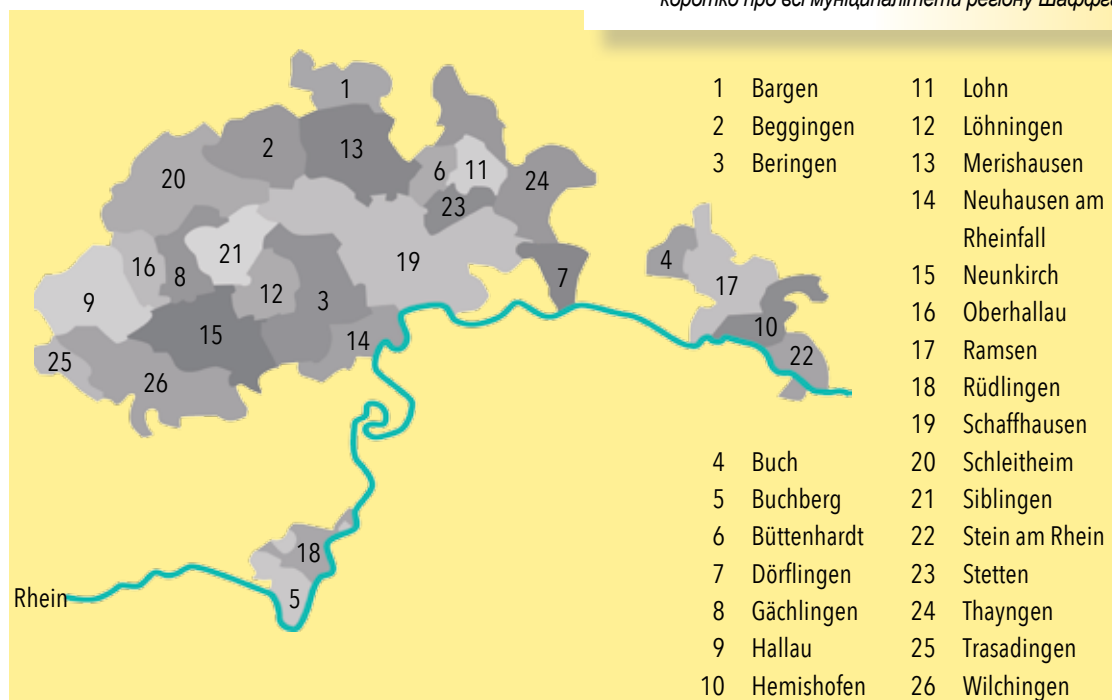
Сільська місцевість довкола Шаффгаузена розташована на краю швейцарського плоскогір'я. Пологі пагорби й долини є частиною передгір'я Юри і свідчать про рух льодовиків під час останнього льодовикового періоду.

Різноманітний ландшафт, характерний для Рейну, з його унікальним річковим ландшафтом, великими лісовими масивами, розлогими сільськогосподарськими угіддями і дбайливо доглянутими виноградниками.

Площа кантону становить 298 км², що складає 0,7% від загальної території Швейцарії. У 26 громадах кантону проживає понад 84 000 осіб, що становить близько 1% від місцевого населення всієї Швейцарії. Таким чином, Шаффгаузен є одним із найменших кантонів Швейцарії.

7

► *Кантон Шаффгаузен — муніципальний портал: коротко про всі муніципалітети регіону Шаффгаузен.*

РЕГІОН ШАФФГАУЗЕН

8

ІСТОРІЯ

Завдяки поселенню алеманів у ранньому середньовіччі було закладено сучасну структуру населених пунктів регіону Шаффгаузен. Рештки племен алеманів часів 7-го століття знайдено майже на всій території кантону. Однак найважливіші поселення були знайдені ще за часів Римської імперії поблизу Шляйтхайма та Штайна-ам-Райн.

Після 1000 року економічне життя в регіоні, який до того часу був переважно сільськогосподарським, стало значно динамічнішим. Пізніше, у 11 столітті, згадка про Рейн стає більш вагомою. Отримання права карбування й торгівлі в Шаффгаузені та Штайн-ам-Рейні, а особливо швидке зростання міста Шаффгаузен, можна пояснити зростанням торговельної діяльності. Шаффгаузенці використовували переривання важливого водного шляху через Рейнський водоспад для переважання і транспортування вантажів в обмін на відповідні збори й митні платежі. Після набуття маноріальних прав на села в околицях починається розбудова сильного міста-держави.

У середньовіччі Шаффгаузен часто опинявся між фронтами великих держав. Щоб відстояти свою незалежність, Шаффгаузен приєднався до Конфедерації у 1501 році і взяв на себе завдання захистити північний кордон Конфедерації, який охоплював фортецю Мунот, що сьогодні є визначною пам'яткою міста і була збудована завдяки каторжній праці.

ПРОБУДЖЕННЯ ДЕМОКРАТІЇ

До кінця 18 століття представники міських гільдій необмежено керували підданими із сільської місцевості. Після потрясінь Французької революції сільські жителі боролися з міськими за рівні права і свободи. Кантон, місто Шаффгаузен і 35 незалежних муніципалітетів були створені в 19 столітті.

До початку 19 століття жителі Шаффгаузена жили переважно завдяки сільському господарству, ремеслам і торгівлі. Ситуація змінилася завдяки зусиллям промислових першопрохідців, які створили фундамент для глибоких перетворень в економіці. У 19–20 століттях Шаффгаузен перетворився на важливий промисловий центр із великою кількістю відомих компаній.

ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ

У 1950-х і 1960-х роках регіон отримав переваги від загального економічного зростання. Старі компанії, наприклад, Georg Fischer, SIG, IVF та інші, успішно розвивалися, з'являлися нові компанії. Майже не було безробітних. Навпаки: робочої сили не вистачало, і її доводилося завозити в країну з-за кордону — на той час переважно з Італії.

Криза 1990-х призвела до радикального скорочення робочих місць у промисловості. Регіону Шаффгаузен доводиться переорієнтуватися і розширювати свою економіку. Разом із заснуванням нових компаній і реорганізацією наявних підприємств зростає важливість сфери послуг. Для міжнародних компаній регіон Шаффгаузен є привабливою та інноваційною комерційною територією, що є конкурентоспроможною на світовому ринку. Після значного спаду в 1990-х роках чисельність населення знову почала зростати протягом кількох останніх років. Багато мігрантів прибувають з-за кордону, багато із сусідньої Німеччини, але також і з усього світу.

► Музей всіх святих міста Шаффгаузен (Museum zu Allerheiligen) об'єднує під одним дахом історію, археологію, мистецтво і природознавство, зокрема, з регіону Шаффгаузен. Вхід до музею вільний у першу суботу кожного місяця.

► Економічний розвиток Шаффгаузена (Wirtschaftsförderung Schaffhausen): Інформація про економічний регіон Шаффгаузен.

ОСНОВНІ ЦІННОСТІ

ОСНОВНІ ПРАВА

Швейцарія, а отже й кантон Шаффгаузен, цінує свободу, права та обов'язки кожної людини. Основою хорошого співіснування є взаємна повага й толерантність, а також визнання однакових основних цінностей.

Основні права визначені в Федеральній конституції і конституції кантонів. Права, зазначені нижче, мають усі жителі Швейцарії, включно з іноземцями.

Юридична рівність

Держава має ставитися до всіх людей однаково. Це означає, що жодна людина не може бути дискримінована, незалежно від статі чи віку, походження, раси, мови, релігії, соціального статусу, світогляду, способу життя чи фізичних вад.

Рівні права

Чоловіки і жінки мають рівні права в сім'ї, освіті й роботі. Чоловіки і жінки мають право на отримання однакової оплати за однакову роботу.

Право на життя та особисту свободу

Кожна людина має право на життя. Смертна кара заборонена. Кожен має право на особисту свободу. Це означає, що ніхто не має постраждати і всі мають право вільно пересуватися.

Право на укладення шлюбу

Укласти шлюб може будь-яка особа, яка досягла 18-річного віку.

Свобода віросповідання

Кожна людина є вільною в виборі та сповіданні своєї релігії. Нікого не можна примушувати вступати до релігійної громади або належати до неї.

Державно визнані релігійні громади:

У кантоні Шаффгаузен є три релігійні громади, які визнані державним законодавством. Це Протестантська реформатська церква, Римокатолицька церква та Християнська католицька церква. Визнання відповідно до публічного права, з одного боку, породжує певні права, наприклад,

право на церковний податок; із іншого боку, визнання пов'язане з визнанням релігійної свободи, поваги до прав людини й прозорості фінансів.

Релігійні громади в Шаффгаузені:

Окрім трьох національних церков, існує велика кількість інших релігійних громад: це іудейські, мусульманські, буддистські й індуїстські громади, бахаї та інші. Представники різноманітних релігійних спільнот регулярно проводять зустрічі з 2006 року для міжрелігійного діалогу та в межах Робочої групи християнських церков Шаффгаузена.

Свобода слова

Кожна людина може вільно формувати свою думку й висловлювати її в межах закону. Ці права можуть бути обмежені державою за певних обставин. Однак для цього необхідна наявність правової підстави. Якщо ви відчуваєте, що вашим особистим правам загрожує небезпека, ви можете отримати консультацію або юридичну допомогу, відповідно до ситуації.

- ▶ У Шаффгаузені надають безкоштовні або бюджетні юридичні консультації щодо будь-яких правових питань:
 - Консультаційний центр із питань притулку та імміграційного права, SAH Шаффгаузен
 - Кантональний робітничий секретаріат Шаффгаузена
- ▶ Integres Шаффгаузен — пункт звернення з питань захисту від дискримінації та міжкультурних конфліктів: консультаційний центр для людей, які відчувають дискримінацію за походженням, кольором шкіри, релігією чи іншими ознаками. Консультації надаються безкоштовно.

Обов'язки: Обов'язкова військова служба й обов'язкове голосування

Окрім основних прав, громадяни Швейцарії мають також обов'язки. Наприклад, у Швейцарії, в якій існує міліційна армія, проходження військової служби є обов'язковим. Службу проходять всі чоловіки Швейцарії.

Кантон Шаффгаузен має ще один особливий обов'язок. Усі громадяни зобов'язані брати участь у виборах і референдумах.

ПРИБУТТЯ І ПРОЖИВАННЯ

10

РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ПЕРЕБУВАННЯ

Перебування в Швейцарії регулюється різними дозволами. Найважливішими з них є короткостроковий дозвіл на проживання (до 1 року), дозвіл на проживання (тимчасовий) і дозвіл на постійне проживання (постійний). Умови отримання дозволу на проживання залежать від мети перебування та громадянства. Зокрема, розрізняють, чи походить особа з країни ЄС/ЄАВТ, чи з іншої країни. Реєстрація відбувається в реєстраційному органі муніципалітету, в якому ви проживаєте. Навіть якщо ви вже проживали в іншій громаді Шаффгаузена, необхідно особисто зареєструватися в реєстраційному органі.

Найважливішими документами, що посвідчують особу іноземця, є зазначені нижче:

Дозвіл на проживання В: тимчасове перебування

Дозвіл на проживання С: постійне перебування

Дозвіл на проживання L: короткострокове перебування

Дозвіл на проживання G: для осіб, які живуть у прикордонному районі та працюють на території сусідньої держави

Дозвіл на проживання N: для осіб, які подали заяву на надання політичного притулку

Дозвіл на проживання F: тимчасове перебування для іноземних громадян

Дозвіл на проживання S: для осіб, які потребують захисту

МІГРАЦІЙНИЙ ОФІС ТА ОФІС ПАСПОРТНОЇ СЛУЖБИ

Міграційний офіс та офіс паспортної служби кантону Шаффгаузен відповідає за адміністративні

питання в сфері федерального законодавства про іноземців. Тут можна отримати інформацію, наприклад, про в'їзд, дозвіл на проживання та возз'єднання сім'ї.

ВОЗЗ'ЄДНАННЯ СІМ'Ї

Зазвичай громадяни ЄС/ЄАВТ можуть запрошувати до себе членів сім'ї незалежно від типу дозволу на проживання. Членами сім'ї є подружжя, батьки й діти, які не досягли 21-го року або які перебувають на утриманні. Особи з країн, що не входять до ЄС/ЄАВТ, можуть подати заяву на возз'єднання сім'ї (подружжя та неодружені діти віком до 18 років) до реєстраційного органу муніципалітету за місцем проживання, дотримуючись вимог законодавства. Слід зазначити, що возз'єднання сім'ї має відбутись у визначені терміни. Детальну інформацію та відповідні бланки заяв можна отримати в міграційному офісі кантону.

- ▶ *Державний секретаріат із питань міграції (Staatssekretariat für Migration, SEM): детальна інформація про в'їзд до Швейцарії, а також про проживання, притулок та роботу в Швейцарії.*
- ▶ *Реєстраційний орган: Контактні дані й години роботи можна знайти на сайтах муніципалітетів кантону Шаффгаузен.*
- ▶ *Кантон Шаффгаузен — центр зайнятості (Arbeitamt): інформація про дозволи на роботу, процедури працевлаштування та реєстрації для працівників і роботодавців.*

ПЕРШОЧЕРГОВА ІНФОРМАЦІЯ

Нових мешканців кантону інформують і консультують щодо умов життя та праці в Швейцарії та в кантоні Шаффгаузен. Реєстраційний орган надає початкову орієнтаційну інформацію шляхом видання інформаційних матеріалів під час реєстрації в муніципалітеті. Крім того, є можливість пройти безкоштовну консультаційну співбесіду в інтеграційному офісі Integres.

РОЗУМІННЯ ТА ІНТЕГРАЦІЯ

ІНТЕГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА Й КОНСУЛЬТУВАННЯ

Урядова рада кантону Шаффгаузен і міська рада Шаффгаузена ухвалили керівні принципи узгодженої інтеграційної політики в кантоні в 2003 році. Керівництво пояснює, як можна покращити доступ мігрантів до професійного, соціального, культурного, мовного й політичного життя. Таким чином, кантон і місто Шаффгаузен активно сприяють зміцненню інтеграції та співіснування в регіоні Шаффгаузен.

Integres — це інтеграційний центр для регіону Шаффгаузен. Тут можна отримати консультації як для приватних осіб, так і для компаній, органів влади й установ, якщо виникають проблеми чи запитання щодо інтеграції та міграції.

- ▶ *Integres — це інтеграційний центр для регіону Шаффгаузен: безкоштовні консультації щодо питань інтеграції та міграції.*
- ▶ *Керівні принципи узгодженої інтеграційної політики (Leitlinien für eine kohärente Integrationspolitik) можна знайти на сайті Integres.*

КРИТЕРІЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Закон про іноземців та інтеграцію (AIG) визначає критерії інтеграції та має на меті сприяти інтеграції іноземців шляхом уникнення перешкод на шляху до інтеграції. Водночас він вимагає обов'язкової особистої відповідальності за процес інтеграції. Діє принцип: чим більше прав отримують особи з іноземним громадянством, тим кращою має бути їх інтеграція. Це означає, що мовні навички, зокрема, тісно пов'язані зі статусом перебування. Нижче наведені критерії інтеграції, що містяться в AIG:

- Набуття мовних навичок
- Дотримання громадської безпеки й порядку
- Повага до Федеральної конституції та її цінностей

- Участь в економічному житті або здобуття освіти

Якщо критеріїв інтеграції не дотримано, дозвіл на проживання не подовжується або анулюється. Дозвіл на постійне проживання також може бути анульований або переведений у нижчу категорію — дозвіл на тимчасове проживання. Аналогічно може бути відмовлено в возз'єднанні сім'ї або відхилено заяву про набуття громадянства.

НІМЕЦЬКА ЯК ЗАГАЛЬНА МОВА

Швейцарія — багатомовна країна. Налагоджена комунікація — це головний ключ до інтеграції. Спілкуватися означає розуміти й бути зрозумілим. Основою для цього є спільна мова. У кантоні Шаффгаузен розмовляють німецькою мовою. Офіційною мовою є німецька літературна мова. У повсякденному житті часто використовується швейцарський діалект німецької мови. Розуміння й володіння німецькою мовою є необхідною умовою для спілкування в повсякденному житті та професійному середовищі. Загальна мова є важливою основою для спільного життя.

ВІВЧЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

У регіоні Шаффгаузен існує безліч курсів німецької мови.

Вибір навчальних курсів дуже широкий. Окрім звичайних курсів німецької мови, існують також курси для жінок, які доглядають за дітьми, для підлітків і молодих людей з перспективою навчання, а також спеціальні програми для дітей та інших груп населення. Integres допоможе вам вибрати найкращу пропозицію.

- ▶ *Integres — огляд курсів німецької мови й інтеграційні пропозиції: інформація і консультації щодо курсів німецької мови й інтеграційних послуг у регіоні Шаффгаузен.*

12

ДОКУМЕНТИ Й СЕРТИФІКАТИ ПРО ЗНАННЯ МОВИ

У Швейцарії отримання різних дозволів на проживання пов'язане з відповідним знанням мови. Необхідні мовні навички також визначаються для навчання, підвищення кваліфікації або професійної діяльності. Це необхідно підтвердити сертифікатом про знання мови. Інформаційний бюлетень про це можна знайти на сайті Integres.

- *fide – Deutsch in der Schweiz – lernen, lehren, beurteilen:* програма *fide* фокусується на повсякденному житті в Швейцарії та спрямована на розвиток і оцінювання мовних навичок. Програма *fide* базується на Загальноєвропейській системі мовної освіти (CEFR) і спрямована на те, щоб допомогти мігрантам впоратися з конкретними життєвими ситуаціями за допомогою мовних засобів.
- *Державний секретаріат із питань міграції (Staatssekretariat für Migration, SEM) — мовний сертифікат:* список визнаних мовних сертифікатів. Усі мовні сертифікати з цього списку дійсні для отримання дозволу на проживання (B), дозволу на проживання (C) й отримання громадянства (натуралізації).

МІЖКУЛЬТУРНЕ ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ

Спільне обговорення є вирішальною передумовою гарної співпраці. Міжкультурний усний переклад виходить далеко за межі дослівного перекладу. Він дає можливість спілкуватися про цінності та власний погляд на ситуацію, попри різне походження та культуру. Безпека, здобута таким чином, розширює простір для дій усіх учасників і сприяє розробці рішень у партнерстві. Фаховий центр Dermap надає послуги усного, письмового й телефонного перекладу, супроводу й перекладу, а також професійно здійснює супровід завдань. Зв'язатися з офісом можна за телефоном із понеділка по п'ятницю в робочі години або електронною поштою, а також через форму на

сайті. У неробочий час телефонна служба усного перекладу Організації з притулку в Цюріху (aoz) надає послуги професійних перекладачів більш ніж 50 мовами протягом декількох хвилин цілодобово, 365 днів на рік.

- *SAH Schaffhausen — усний переклад: посередництво й навчання міжкультурному перекладу й супроводу — виконання завдань на місці, телефоном або в письмовій формі.*
- *Телефонна служба усного перекладу aoz: перекладачі доступні 365 днів на рік, 24 години на добу, за телефоном 0842 442 442.*

ІНФОРМАЦІЯ ПОЛЕГШУЄ КОМУНІКАЦІЮ

Ви можете знайти багато інформації про кантон Шаффгаузен в мережі або в засобах масової інформації. Місцеві газети, зокрема, надають інформацію про життя в регіоні. Ви також можете знайти оголошення про роботу й оренду житла, поради щодо заходів і корисні адреси. Інформацію про найважливіші події в регіоні також можна дізнатися на сайтах кантону Шаффгаузен і муніципалітетів.

РЕГІОНАЛЬНІ ЗМІ

- **Газети Шаффгаузена:**
 - «Klettgauer Bote»
 - «Schaffhauser Bock»
 - «Schaffhauser AZ»
 - «Schaffhauser Nachrichten»
 - «Steiner Anzeiger»
 - «Thaynger Anzeiger»
- **Регіональні радіостанції:**
 - «Radio Munot»
 - «Radio Rasa»
 - «Radio Top – Schaffhausen»
 - «Schweizer Radio SRF – Regionaljournal Zürich/Schaffhausen»
- **Регіональне телебачення:**
 - «Schaffhauser Fernsehen»
 - «Tele D»
 - «Tele Top News Schaffhausen»
- **Онлайн-платформа schaffhausen.ch:** інформація про культуру, дозвілля, роботу, житло тощо.

ПОШУКИ ЖИТЛА

Для пошуку житла (як для оренди, так і для купівлі) добре працюють наведені нижче алгоритми:

- переглядайте оголошення в місцевих газетах;
- запитуйте в знайомих про житло, що здається в оренду;
- зверніться до компанії з управління нерухомістю;
- скористайтеся одним із популярних сайтів, що спеціалізуються на нерухомості.

- ▶ *schaffhausen.ch: інформація щодо ринку нерухомості в регіоні.*

ОРЕНДА

Кожен, кому потрібна квартира, зазвичай спочатку заповнює анкету. Наприклад, вік, сімейний стан, рід занять, діти, статус проживання, роботодавець, заробітна плата, домашні тварини. Щоб довести, що особа може сплачувати орендну плату, часто потрібен витяг із реєстру боржників. Цей документ можна отримати в відділі стягування заборгованості кантону Шаффгаузен або за вашим останнім місцем проживання (за межами кантону Шаффгаузен).

У більшості випадків договір оренди також містить загальні умови та правила внутрішнього розпорядку. Перед заселенням у квартиру орендарі зазвичай сплачують орендну заставу, що повертається після закінчення терміну оренди. Крім того, деякі постачальники гарантують орендодавцю річну премію. Таким чином, гроші не залишаються замороженими протягом терміну оренди. Зазвичай оренда сплачується на початку місяця. Окрім орендної плати, необхідно також сплачувати комунальні послуги (опалення, гаряча вода тощо). Якщо в договорі не вказані витрати на комунальні послуги, з'ясуйте їхню вартість під час оренди житла.

- ▶ *Спілка орендодавців кантону Шаффгаузен (Mieterverband Kanton Schaffhausen): юридичні консультації щодо питань оренди. Корисні інформаційні бюлетені на різні теми, наприклад, про комунальні платежі. Консультації для членів спілки є безкоштовним; приєднання можливе з негайним набуттям чинності.*
- ▶ *Арбітражна комісія з питань оренди нерухомості в Шаффгаузені (Schlichtungsstelle für Mietsachen Schaffhausen): Арбітражний орган для вирішення спорів, що виникають під час оренди житлових і комерційних приміщень.*
- ▶ *Кантон Шаффгаузен — управління зі стягування заборгованості та банкрутства (Betreibungs- und Konkursamt): випуску про стягнення заборгованості можна запросити онлайн.*

13

ІНФРАСТРУКТУРА

Існують різні провайдери телефонного зв'язку, інтернету та кабельного телебачення. Пропозиції, якими можна скористатися, залежать від регіону або місця проживання. Послуги й ціни різняться, тому варто їх порівнювати. Якщо ви хочете встановити супутникову антену, спочатку з'ясуйте це з орендодавцем або запитайте у сусідів. Публічний доступ до інтернету є, наприклад, у міській бібліотеці Шаффгаузена. Напруга в мережі 230 вольт. Перехідники для розеток можна придбати в спеціалізованих магазинах.

СТРАХУВАННЯ ДОМАШНЬОГО МАЙНА Й ГАРАНТІЙНЕ СТРАХУВАННЯ

Наполегливо рекомендуємо оформити страхування домашнього майна й гарантійне страхування. Це навіть є обов'язковим для деяких договорів оренди. Це страхування покриває певні збитки. Наприклад, якщо переповнена ванна призведе до пошкодження водопроводу або якщо в раковині з'явиться тріщина.

- ▶ *Федеральне управління з питань житлового господарства (Bundesamt für Wohnungswesen, BWO) — «Життя в Швейцарії»: інформаційний листок із основною інформацією про житло. Доступно різними мовами.*

14

СПІЛЬНЕ ПРОЖИВАННЯ В БАГАТОКВАРТИРНОМУ БУДИНКУ

Для того, щоб спільне життя в багатоквартирному будинку було комфортним, усі мешканці мають проявляти увагу один до одного. Основні пункти зазвичай містяться в правилах внутрішнього розпорядку.

Години тиші

Зазвичай нічний режим триває з 22:00 до 7:00, а полуденний — з 12:00 до 13:00. Також необхідно уникати шуму в неділю й святкові дні. Зазвичай телевізійне й музичне обладнання в квартирах має бути налаштоване на рівень гучності для приміщення. Якщо ви хочете влаштувати вечірку, краще заздалегідь сповістити про це сусідів.

Кімнати загального користування

Вхід, сходи, пральня, складські приміщення тощо доступні для всіх орендарів. Важливо не захаращувати ці спільні простори власними речами та слідкувати за чистотою. У багатьох будинках існують окремі правила щодо того, хто й коли може користуватися пральною кімнатою. Куріння зазвичай заборонено на сходовому майданчику, в ліфті або в загальних приміщеннях.

У разі виникнення проблем

Якщо щось зламалося, зверніться до працівника, який доглядає за будинком, або до орендодавця/управління нерухомістю. Особливо у великих будинках, **працівник, який доглядає за будинком**, займається незначним ремонтом, а також відповідає за охорону та обслуговування. Простий ремонт або прибирання здійснюється та оплачується орендарем. Наприклад, якщо йдеться про заміну фільтра патрубку, дека або душевого шланга.

Якщо виникають труднощі з сусідами й діалогу вже недостатньо, ви можете звернутися до працівника, який доглядає за будинком, або до адміністрації. Якщо рішення не вдається знайти, ви можете звернутися до посередницької організації з питань оренди житла або до спілки орендодавців.

ЖИТЛОВА НЕРУХОМІСТЬ

Купівля земельних ділянок під забудову, а також житлової нерухомості іноземними особами регулюється певними обмеженнями. Однак вам не потрібен дозвіл на придбання житлової нерухомості для власного проживання. Земельний кадастр кантону або ваш агент із нерухомості проінформує вас про правила, яких необхідно дотримуватись у разі придбання земельної ділянки або житлової нерухомості. У товаристві власників житлових будинків або в спілці Casafair ви можете отримати інформацію про володіння житлом, можливість отримати юридичну консультацію або інформацію про екологічно чисте життя.

ДОСТУП ДО ЗМІ

Підключення до телефону та інтернету

Швейцарія має добре розвинену телекомунікаційну мережу. Доступ до телефону й інтернету гарантований практично скрізь. Для телефонного й інтернет-зв'язку вам необхідно зареєструватись у провайдера.

Радіо й телебачення

Користування радіо й телебаченням є платним. Ця плата стягується компанією Serafe. Загалом, усі домогосподарства Швейцарії підлягають стягванню цього збору, незалежно від того, чи є у вас пристрій, чи ні.

ДОМОГОСПОДАРСТВО ТА ЖИТЛОВІ УМОВИ

Правильна утилізація відходів сприяє захисту довкілля. Ваш муніципалітет проінформує вас про екологічно безпечну утилізацію відходів і надасть інформацію про пункти збору, дні збору тощо. Фінансування здійснюється коштом плати за утилізацію відходів. Тариф складається з базової та абонплати за обсяг. Вторинну сировину можна безкоштовно здати в пунктах прийому.

Побутові відходи

Вивіз сміття є платним у всіх муніципалітетах кантону. Мішки або марки збору оплати можна придбати в муніципальних установах, поштових відділеннях і різних магазинах.

Екологічні відходи

У різних муніципалітетах органічні відходи (зелені відходи) можна утилізувати окремо від інших побутових відходів без будь-яких зборів.

Скло, бляшанки (жерсть), поліетилен (PET), алюміній та олія

Утилізація скла, бляшанок, пластикових пляшок з-під напоїв, алюмінію та олії має здійснюватися в пунктах збору з контейнерами або магазинах. Детальну інформацію про утилізацію громіздких відходів, хімікатів, текстилю тощо можна знайти в документах муніципалітету.

Папір і картон

Папір і картон періодично вивозять або здають на спеціальні пункти утилізації. Про дати збору також можна дізнатися з документів відповідних муніципалітетів або зі щоденної преси.

Акумуляторні батареї

У Швейцарії всі батарейки, акумулятори й автомобільні акумулятори мають бути повернуті споживачем, а дилери зобов'язані прийняти їх назад безкоштовно. Портативні акумулятори можна повернути майже в усіх точках продажу.

Електричні й електронні прилади

Усі електроприлади, включно з аксесуарами, можна здати на утилізацію в пунктах продажу подібних приладів. Повернення здійснюється безкоштовно, навіть без нової купівлі й незалежно від бренду.

- ▶ *Кантон Шаффгаузен — міжкантональна лабораторія: інформація про утилізацію всіх відходів.*
- ▶ *Федеральне управління з питань навколишнього середовища (Bundesamt für Umwelt, BAFU): посібник із поводження з відходами й загальна інформація про утилізацію відходів.*

МОБІЛЬНІСТЬ

16

ПОВІЛЬНИЙ РУХ: ПІШКИ Й НА ВЕЛОСИПЕДІ

Велосипед — популярний засіб пересування в Швейцарії. Велосипедні доріжки чітко виділені або позначені жовтим кольором на дорогах, щоб велосипедисти могли безпечніше пересуватися в дорожньому потоці. Рекомендується оформити гарантійне страхування на випадок заповдіння шкоди третім особам вашим велосипедом. Додаткові правила застосовуються до електричних велосипедів (електровелосипедів).

Ті, хто пересувається пішки, також мають мати змогу якомога безпечніше пересуватися по проїзній частині. Пішоходи завжди мають першочергове право проходу на переходах. Діти, які ходять до школи пішки, стають більш незалежними, мають соціальні контакти й щоденно отримують фізичне навантаження. Саме тому дорожня поліція Шаффгаузен навчає вихованців дитячих садків і школярів правильній поведінці під час дорожнього руху.

- ▶ *Fussverkehr Schweiz: організація «Fussverkehr Schweiz» займається проблемами пішоходів і підтримує планування дорожнього руху, орієнтованого на пішоходів.*
- ▶ *Pro Velo Schaffhausen: організація «Pro Velo» прагне популяризувати велосипед як здоровий, прийнятний та екологічно чистий засіб пересування в регіоні Шаффгаузен. На сайті ви знайдете багато корисних порад для велотуризму в регіоні. Організація «Pro Velo Schaffhausen» організовує обмін велосипедами та курси їзди на них.*
- ▶ *Schweiz Mobil: національна мережа для немоторизованого транспорту. На домашній сторінці, наприклад, можна переглянути і спланувати велосипедні маршрути (Veloland), пішохідні маршрути тощо.*
- ▶ *Schulweg bildet: рекомендації для батьків щодо того, як зробити так, щоб їхні діти могли самостійно й безпечно добиратися до школи без допомоги батьків.*

ГРОМАДСЬКИЙ ТРАНСПОРТ

У Швейцарії доступна добре розвинена й ефективна мережа громадського транспорту, що також забезпечує доступ до невеликих населених пунктів. Розклад руху поїздів, автобусів і катерів скоординований. Зокрема, для подорожей на довгі відстані, а також для поїздок на роботу чи навчання, багато пасажирів надають перевагу потягам. Існують різні пропозиції та проїзні квитки, за допомогою яких ви можете користуватися громадським транспортом недорого. Особливою популярністю користується картка Half-Fare Card, що дає змогу користуватися громадським транспортом за пів ціни. Дітям до 6 років проїзд безкоштовний. Старші діти до 16 років можуть подорожувати безкоштовно з дитячим квитком у супроводі одного з батьків або з дитячим проїзним у супроводі іншого дорослого. У деяких муніципалітетах можна придбати дешеві одноденні квитки для подорожей по всій Швейцарії.

- ▶ *Schweizerische Bundesbahnen (SBB): інформація про проїзні квитки та знижки, а також онлайн-розклад для всієї Європи.*

Регіональний транспорт Шаффгаузен

В Шаффгаузені всі, хто хочуть дістатися від селища до міста (і навпаки), швидко потрапляють до місця призначення. Залізничне або автобусне сполучення доступне в кожному муніципалітеті. Для тих, хто хоче подорожувати повільніше, на Рейні організовані різноманітні сполучення на човнах. Регіон Шаффгаузен є членом транспортної спілки OST-WIND. У транспортному об'єднанні застосовується зональний тариф, що означає, що пасажир може подорожувати на всіх транспортних лініях у придбаних зонах протягом терміну дії з одним квитком. Таким чином, при зміні видів транспорту з потягу на автобус, не потрібно купувати новий квиток, якщо відповідна зона вже оплачена.

- ▶ *Транспортні послуги регіону Шаффгаузен (Verkehrsbetriebe Schaffhausen, VBSH): інформація про міські й регіональні розклади руху, а також про квитки та проїзні в тарифній мережі OSTWIND.*
- ▶ *Швейцарська судноплавна компанія «Untersee und Rhein» (Schweizerische Schifffahrtsgesellschaft Untersee und Rhein): розклади й варіанти екскурсій.*
- ▶ *Федеральна залізниця Швейцарії (Schweizerische Bundesbahnen, SBB): Подорожі з обмеженою мобільністю: інформація та пропозиції щодо пересування без перешкод для маломобільних груп населення.*

КЕРУВАННЯ АВТОМОБІЛЕМ У ШВЕЙЦАРІЇ

Водійське посвідчення та безпека на дорозі

Іноземні водійські посвідчення дійсні в Швейцарії протягом одного року з дати в'їзду. Протягом цього періоду необхідно подати заяву на отримання швейцарського водійського посвідчення до управління дорожнього руху й судноплавства кантону. Дізнайтеся про правила дорожнього руху, що діють у Швейцарії!

Обов'язок використання віньєтки

Існує обов'язкова віньєтка для проїзду по автобанах і автомагістралях. Віньєтку можна придбати в митних пунктах, поштових відділеннях, на автозаправних станціях, станціях техобслуговування, а також в управліннях дорожнього руху в кантонах.

Страхування транспортних засобів

Для всіх транспортних засобів, як-от автомобілів, мотоциклів, велосипедів та електровелосипедів зі швидкістю до 45 км/год, а також для морських суден, гарантійне страхування особами є обов'язковим. Страхування автотранспорту можна розширити за допомогою різних доповнень.

Ввезення іноземних транспортних засобів до Швейцарії

Якщо ви в'їжджаєте до Швейцарії і ввозите транспортний засіб із-за кордону, негайно задекларуйте його на митниці. Транспортні засоби не

потрібно реєструвати протягом перших дванадцяти місяців із моменту особистого в'їзду до Швейцарії, якщо іноземні номери дійсні та є страховка.

Водночас, кожен, хто проживає в Швейцарії більше одного року, зобов'язаний зареєструвати імпортований транспортний засіб у Швейцарії. Усі транспортні засоби й причепи мають пройти офіційну перевірку перед тим, як їх буде зареєстровано для обігу в Швейцарії. Завчасно зверніться до управління дорожнього руху кантону, щоб дізнатися про вимоги до реєстрації та необхідні документи.

- ▶ *Кантон Шаффгаузен — управління дорожнього руху та судноплавства (Strassenverkehrs- und Schifffahrtsamt): інформація про водійські права, безпеку дорожнього руху тощо.*

АВІАЦІЙНИЙ ТРАНСПОРТ

Міжнародний аеропорт Цюрих-Клотен розташований близько, до нього можна швидко дістатися. До аеропорту можна дістатися автомобілем за 30 хвилин, а залізничним транспортом за 40 хвилин. Практично кожен важливий економічний мегаполіс забезпечується щоденними рейсами з Цюриха. Сам аеропорт добре забезпечений громадським транспортом. Реєстрація здійснюється безпосередньо на вокзалі Шаффгаузен. Там ви також отримаєте свій посадковий талон.

ПЕРЕТИН КОРДОНУ — МИТНІ ПРАВИЛА

Близьке розташування іноземних держав гостинно запрошує вас на екскурсії. Майте на увазі, що ви будете перетинати державний кордон і вам потрібно буде мати відповідні документи. Інформацію про митні правила можна отримати в митниці Швейцарії.

- ▶ *Федеральне відомство з питань митної та прикордонної безпеки (Bundesamt für Zoll und Grenzsicherheit, BAZG): інформація для приватних осіб і компаній від Федеральної митної адміністрації.*

18

ПОШУКИ РОБОТИ

Доступ до ринку праці регулюється законом і залежить від статусу перебування. Для пошуку роботи рекомендується використовувати різні методи пошуку:

- шукати оголошення про роботу в інтернеті;
- використовувати головну платформу;
- надсилати заявки щодо прийому на роботу безпосередньо компаніям;
- звернутися до агенцій із працевлаштування;
- звертатися до людей зі свого оточення;
- подавати оголошення про вакансії в газети;
- зареєструватися в регіональному центрі зайнятості (RAV).

- ▶ *Центр зайнятості (Arbeitsvermittlungszentrum, RAV) Шаффгаузен: послуги Регіонального центру зайнятості доступні безкоштовно для осіб, які шукають роботу та проживають у кантоні Шаффгаузен.*

ЯК Я МОЖУ ПОДАТИ ЗАЯВКУ В ШВЕЙЦАРІЇ?

У Швейцарії заявка складається з письмового резюме й мотиваційного листа. Важливими для подачі заявки є також рекомендації з місця роботи й довідки з місця роботи, сертифікати про навчання, а також дипломи, що додаються до заявки. Заявки часто доводиться подавати онлайн.

Корисні поради щодо підготовки заявки можна знайти в мережі.

- ▶ *Інформаційний центр зайнятості (Berufsinformationszentrum, BIZ) Шаффгаузен — профорієнтація для дорослих: під час консультацій щодо професії ви уточнюєте свою вихідну позицію та розробляєте ідеї щодо можливих професійних цілей, а також щодо навчання та підвищення кваліфікації.*
- ▶ *berufsberatung.ch: загальна інформація про навчання, кар'єру та роботу, поради щодо подачі заявок на роботу тощо. Документи перекладені багатьма мовами.*

- ▶ *Центр зустрічей спілок безробітних Шаффгаузен (Verein Erwerbslosentreffpunkt Schaffhausen, VETS) — письмовий зал: допомога з написанням резюме й заявок на працевлаштування.*
- ▶ *arbeit.swiss: центральний портал для тих, хто шукає роботу, роботодавців і агенцій з працевлаштування.*

ВИЗНАННЯ ІНОЗЕМНИХ ДИПЛОМІВ

У Швейцарії можуть бути визнані різні іноземні дипломи й навчальні курси. Залежно від вашого ступеня, звертайтеся до таких офісів:

- ▶ *Державний секретаріат освіти, науки й інновацій (Staatssekretariat für Bildung, Forschung und Innovation, SBFI): координація визнання іноземних дипломів.*
- ▶ *Швейцарська конференція міністрів освіти кантонів — іноземні дипломи: визнання професій у сфері освіти.*
- ▶ *Swissuniversities: інформація про умови вступу до університетів Швейцарії.*

ЗАРОБІТНА ПЛАТА Й СОЦІАЛЬНІ ВНЕСКИ

У Швейцарії заробітна плата брутто є відносно високою, як і вартість життя. Не існує мінімальної заробітної плати, застосовної до всіх секторів економіки. У деяких секторах, однак, існують колективні угоди про мінімальну заробітну плату. Із заробітної плати відраховуються обов'язкові внески на страхування пенсії за віком і на випадок втрати годувальника (AHV), страхування на випадок інвалідності (IV), страхування на випадок безробіття (ALV) та страхування від нещасних випадків (UV). У кантоні Шаффгаузен працівники й роботодавці також сплачують внески до соціального фонду кантону. Із річного доходу близько 20 000 швейцарських франків сплачуються додаткові внески до професійної пенсійної системи (так званої 2-й рівень) як доповнення до AHV. Загалом, відрахування на обов'язкове соціальне страхування становлять близько 15–20% доходу.

- ▶ *Федеральне відомство соціального страхування (Bundesamt für Sozialversicherungen, BSV): розмір внесків.*

ВТРАТА РОБОТИ

Кожен, хто проживає у Швейцарії і стає безробітним як найманий працівник, має право на страхові виплати, відомі як добові, за умови дотримання відповідних умов. Дійсний дозвіл на проживання та щонайменше 12 місяців оплачуваної роботи протягом двох років, що передують повідомленню, є основними умовами для виплати добових. Якщо ви не знайшли роботу відразу після припинення трудових відносин, вам слід негайно зареєструватися в Регіональному центрі зайнятості (RAV) — бажано протягом періоду попередження про звільнення. Там ви отримаєте інформацію про наступні кроки, які вам необхідно зробити.

- ▶ *Кантон Шаффгаузен — центр зайнятості: консультації щодо зайнятості, працевлаштування, контактний пункт для отримання дозволів на роботу для іноземців, інші питання щодо роботи в Швейцарії.*
- ▶ *Регіональний центр зайнятості (Regionales Arbeitsvermittlungszentrum, RAV): центр послуг для осіб, які шукають роботу, і роботодавців.*

УМОВИ ПРАЦІ

Швейцарія відома хорошими умовами праці. Однак вони регулюються по-різному залежно від професії та галузі. Дізнайтеся про застосовні умови праці на початковому етапі. Трудовий договір регулює вид роботи, години роботи, випробувальний термін, термін попередження про звільнення, відпустки, заробітну плату, професійну відповідальність і пенсійне забезпечення. Колективні трудові договори (GAV) існують у певних галузях. GAV — це письмова угода між окремим роботодавцем або кількома роботодавцями чи їхніми професійними об'єднаннями та профспілками. Вона містить положення про відносини між роботодавцями та працівниками, а також положення, звернені до сторін трудового договору.

- ▶ *Державний секретаріат із питань економіки (Staatssekretariat für Wirtschaft, SECO): інформація щодо роботи.*
- ▶ *Державний секретаріат із питань міграції (Staatssekretariat für Migration, SEM): інформація для іноземних працівників про працевлаштування в Швейцарії.*
- ▶ *Кантон Шаффгаузен — інспекція праці: інспекція праці є консультативним, сервісним, компетентним і правозастосовчим центром із питань охорони праці та здоров'я на робочому місці, а також робочого часу та часу відпочинку.*

19

ЗАХИСТ ВІД ЗВІЛЬНЕННЯ З РОБОТИ

Закон захищає працівників від звільнення в разі хвороби, нещасного випадку, вагітності або материнства. Розірвання договору протягом цього періоду зазвичай є недійсним. Однак у разі несправедливого звільнення з інших причин працівника не обов'язково поновлювати на роботі, він/вона може вимагати лише компенсацію в суді.

- ▶ *Робітничий секретаріат (Arbeitersekretariat) Шаффгаузена: юридична консультація, первинна консультація безкоштовно.*

НЕОФІЦІЙНЕ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Людина, яка отримує зарплату за тимчасову роботу з прибирання, догляду за дітьми, ведення домашнього господарства й садівництва, також вважається прибутковою зайнятою. Він або вона мають мати дозвіл відповідно до закону про іноземців і бути зареєстрованими в органах соціального страхування (або зареєструватися самостійно), інакше це буде нелегальна робота або підрібок. Людина, яка працює неофіційно, не застрахована в разі втрати працездатності, нещасного випадку або безробіття. Наслідки можуть бути серйозними. Тому в інтересах працівників бути офіційно зареєстрованими.

- ▶ *Державний секретаріат із питань економіки (Staatssekretariat für Wirtschaft, SECO): інформація на тему щодо неофіційного працевлаштування, допомога щодо неофіційного працевлаштування, контактні пропозиції.*
- ▶ *Кантон Шаффгаузен — неофіційне працевлаштування: інформація щодо неофіційного працевлаштування.*

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

20

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ШВЕЙЦАРІЇ

Розгалужена мережа соціального страхування й державної соціальної допомоги захищає людей, які тут живуть і працюють, та їхніх близьких від економічних наслідків хвороб, нещасних випадків, безробіття, інвалідності тощо. Метою є запобігання бідності в Швейцарії. Соціальне забезпечення є важливим фундаментом державного устрою Швейцарії. Основна увага зосереджена на особистій відповідальності й роботі. Соціальне забезпечення у Швейцарії базується на 3-рівневому принципі (див. схему) й соціальній допомозі. Це гарантія вашого існування, якщо ви або ваші

близькі потрапите в фінансову скруту через втрату працездатності, безробіття або смерть. Крім того, гарантована пенсія в похилому віці. Якщо ви потрапили в надзвичайну соціальну ситуацію, ви можете звернутися по допомогу. Інформацію можна отримати в органах місцевого самоврядування та в Управлінні соціального страхування Шаффгаузена.

- Управління соціального страхування (Sozialversicherungsamt, SVA) Шаффгаузена: інформація і бланки заяв про соціальне страхування та зниження страхових внесків на обов'язкове медичне страхування.
- Федеральне відомство соціального страхування (Bundesamt für Sozialversicherungen, BSV): Інформація про різні схеми соціального страхування для іммігрантів та емігрантів.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ШВЕЙЦАРІЇ

1. рівень		2. рівень		3. рівень	
Державне забезпечення		Трудове забезпечення		Приватне забезпечення	
Забезпечення засобів для існування		Продовження звичайного способу життя		Індивідуальне доповнення	
AHV Страховання пенсійного віку та на випадок втрати годувальника IV Страховання на випадок втрати працездатності	EL Додаткові пільги EO Компенсація втрати доходу	BVG Обов'язкове професійне страхування	Рівень 2b Необов'язкове професійне страхування	Рівень 3a Фіксоване пенсійне забезпечення	Рівень 3b Вільне пенсійне забезпечення

Пенсійне забезпечення через похилий вік, смерть та інвалідність базується на трьох рівнях:
1. рівень: AHV/IV/EO — базове страхування. Усі особи, які живуть та/або працюють у Швейцарії, отримують обов'язкове страхування.

2. рівень: усі працівники, чий річний дохід перевищує певний рівень, обов'язково застраховані в системі трудового забезпечення (пенсійному фонді).
3. рівень: приватне забезпечення є добровільним і фінансується коштом особистих заощаджень.

АНВ та IV

Найважливішим видом соціального страхування є страхування пенсійного віку і на випадок втрати годувальника (АНВ). Загалом, усі особи, які проживають у Швейцарії, підлягають дії OASI, незалежно від того, мають вони швейцарське чи іноземне громадянство, а також від того, чи працюють вони на умовах найму, чи ні. Відділ соціального страхування Шаффгаузена надає інформацію про загальний вік виходу на пенсію. Можна вийти на пенсію достроково, але в такому разі розмір пенсії зменшується. Внески на страхування на випадок втрати працездатності (IV) вираховуються із заробітної плати разом із внесками на страхування АНВ. У разі втрати працездатності страхування дає право на допомогу в реінтеграції на ринку праці або на отримання пенсії. Якщо ви не є найманим працівником або підприємцем, вам необхідно сплачувати внески безпосередньо до компенсаційного бюро.

► *Pro Senectute Kanton Schaffhausen: соціальне консультування для людей похилого віку та їхніх родичів.*

► *Pro Infirmis Schaffhausen: консультування та підтримка людей із інвалідністю та їхніх родичів до досягнення ними віку для страхування АНВ.*

Допомога в зв'язку з вагітністю та пологами

Після пологів жінки, які працюють, мають право на декретну відпустку тривалістю щонайменше 14 тижнів. Протягом цього часу вони, зазвичай, отримуватимуть 80% від заробітної плати. Для цього вам необхідно бути застрахованою протягом 9 місяців до пологів і пропрацювати щонайменше 5 місяців під час вагітності. Детальну інформацію можна отримати в Управлінні соціального страхування.

Відпустка по догляду за дитиною для батька

Батько, який працює, має право на двотижневу відпустку по догляду за дитиною (максимум 14 робочих днів) протягом перших шести місяців після народження дитини.

Трудове забезпечення BV/ пенсійна каса

Працівники в Швейцарії зобов'язані приєднатися до програми трудового забезпечення роботодавця, якщо вони отримують певний річний дохід. Внесок становить від 7% до 18% від річного доходу. Щонайменше половину цих внесків має сплачувати роботодавець. Самозайняті особи не підпадають під дію цього закону.

Надбавки до заробітної плати на утримання сім'ї

У Швейцарії працівники, а також самозайняті й безробітні особи мають право на допомогу для утримання сім'ї. Для дітей, які проживають за кордоном, можуть діяти знижені тарифи. Діти мають право на дитячу допомогу з першого дня місяця народження до кінця місяця, в якому вони досягли 16-річного віку. Дітям, які навчаються, допомога виплачується до закінчення навчання, але не довше, ніж до досягнення дитиною 25-річного віку.

СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА

Метою соціальної допомоги є запобігання, пом'якшення або усунення матеріальних та особистих труднощів громадян. Ви маєте право на соціальну допомогу, якщо ви потрапили в особисту надзвичайну ситуацію, якщо у вас не вистачає грошей, щоб утримувати себе або свою сім'ю. Соціальну допомогу отримують лише тоді, коли всі інші види допомоги й підтримки є недоступними або недостатніми. Мета соціальної допомоги полягає в тому, щоб ви незабаром знову змогли піклуватися про себе. Соціальна допомога — це не страхування, а підтримка від держави. У кантоні Шаффгаузен кантон і муніципалітети несуть спільну відповідальність за регулювання соціальної допомоги. Якщо у вас виникли питання, звертайтеся до муніципалітету за місцем проживання.

ПОДАТКИ

22

ПОДАТКОВА ПОВИННІСТЬ

У Швейцарії витрати на державні послуги, як-от інфраструктура, транспорт, освіта, поліція та армія, охорона здоров'я, соціальне забезпечення тощо, в основному сплачуються коштом податків приватних осіб і компаній, а також ПДВ. Таким чином, кожен робить свій внесок у добре організоване суспільне життя.

ЯК СТЯГУЮТЬСЯ ПОДАТКИ?

Для того, щоб розрахувати податки на прибуток і майно, які необхідно сплатити, громадяни Швейцарії та особи з дозволом на постійне проживання категорії С зобов'язані щороку заповнювати податкову декларацію. Форми податкових декларацій надсилаються громадам на початку кожного року. Податкову декларацію можна заповнити за допомогою безкоштовного податкового програмного забезпечення і подати в електронному вигляді (eFiling) або поштою. Іноземні працівники, які є громадянами або резидентами Швейцарії з метою оподаткування, не мають дозволу на проживання в Швейцарії або перебувають у шлюбі з особою, яка має громадянство Швейцарії або дозвіл на проживання в Швейцарії, сплачують податки безпосередньо з їхньої заробітної плати (податок на доходи фізичних осіб). Це стосується осіб із дозволом на проживання типу В, осіб, які шукають притулку, та іноземців, які перебувають на території країни щотижня. Особа, яка зобов'язана сплачувати податок, має заповнити податкову декларацію, якщо вона підлягає подальшому звичайному оподаткуванню (наприклад, якщо її дохід становить щонайменше 120 000 швейцарських франків).

Якщо у вас виникли запитання, зверніться до муніципальної податкової адміністрації, консультаційного центру або довіреної особи.

- ▶ *Кантон Шаффгаузен — податкова адміністрація: детальна інформація щодо податкових питань, податковий калькулятор онлайн, завантаження податкового програмного забезпечення.*
- ▶ *Економічний розвиток Шаффгаузена — Tax Guide: у цьому довіднику в стислій і зрозумілій формі ви знайдете дані про податкову систему кантону Шаффгаузен.*

ШЛЮБ І ПАРТНЕРСТВО

РЕЄСТРАЦІЯ ШЛЮБУ

Щоб мати можливість укласти шлюб, вам необхідно досягти 18-річного віку в Швейцарії. Визнаються лише шлюби, укладені в органах реєстрації актів цивільного стану. У кантоні Шаффгаузен орган реєстрації актів цивільного стану міста Шаффгаузен відповідає за всі сфери, пов'язані з укладанням шлюбів, реєстрацією народження та смерті. Тут ви дізнаєтеся про вимоги, які необхідно виконати для укладення шлюбу, і про документи, які для цього потрібні. У Швейцарії особи однієї статі також можуть укладати шлюб.

ПАРТНЕРСТВО

У Швейцарії можливі й легітимні різні форми співжиття. Багато пар живуть разом без шлюбу (співжиття) і мають спільних дітей. Для таких пар існує можливість укладення договору про спільне проживання. Він може бути завірений нотаріусом і регулювати, наприклад, питання опіки й утримання дітей, що кому належить або як розподіляються домашні витрати.

РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ

Заяву про розлучення можуть подати як обоє з подружжя, так і один з них. За це відповідає районний суд у справах сім'ї. Шлюби, укладені за кордоном, також можуть бути розірвані відповідно до законодавства Швейцарії. Для цього вам необхідно перебувати в Швейцарії і прожити тут щонайменше один рік. Можливість збереження права на проживання після розірвання шлюбу залежить від різних факторів. Щоб отримати інформацію про розлучення, ви можете відвідати консультацію з питань шлюбу та сім'ї або юридичну консультацію.

- ▶ *Місто Шаффгаузен* — орган реєстрації актів цивільного стану: інформація про підготовку до укладення шлюбу.
- ▶ *binational.ch*: інформаційна платформа для бінаціональних пар і міжкультурних сімей
- ▶ *Консультаційний центр партнерства й вагітності Шаффгаузен (Beratungsstelle für Partnerschaft und Schwangerschaft Schaffhausen)*: консультації щодо життя в парі та щодо вирішення життєвих ситуацій, а також консультування та інформація про вагітність, пологи, засоби контрацепції.
- ▶ *Pink Cross*: організація людей із гомосексуальною орієнтацією в Швейцарії, широкий спектр консультаційних послуг.
- ▶ *LOS*: організація лесбійок Швейцарії.
- ▶ *Transgender Network Switzerland*: інформація і консультування на тему трансгендерності.
- ▶ *InterAction*: інформація й консультування щодо інтерсексуальних питань / інтерсексуальних людей.

24

ПРАВО НА ВИБІР ПАРТНЕРА ТА ПРИМУСОВИЙ ШЛЮБ

У Швейцарії діє право про вільний вибір партнера. Тому сім'ї або інші особи не мають права примушувати жінок або чоловіків одружуватися проти волі. Примус порушує основні права людини, а також Федеральну конституцію Швейцарії і карається законом. Шлюб, укладений примусово, також може бути визнаний владою недійсним, незалежно від того, де він був укладений — на території країни чи за кордоном.

ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО

Домашнє насильство в Швейцарії заборонено й карається законом. Домашнє насильство — це фізичне, психологічне або сексуальне насильство в сім'ї або в стосунках між подружжям, яке перебуває в шлюбі чи розлучилося. Жертви домашнього насильства отримують підтримку та консультації — від психологічного подолання досвіду насильства до вирішення юридичних питань і пошуку термінового житла. Людям, які вдаються до насильства, і тим, хто готовий його застосувати, надається підтримка в розробці нових способів дій, спрямованих на припинення насильства або на те, щоб взагалі не вдаватися до нього.

- ▶ Спеціалізований центр для людей, які постраждали від насильства Шаффгаузен (*Fachstelle für Gewaltbetroffene Schaffhausen, FSGB*): безкоштовне й анонімне консультування жінок, чоловіків, дітей і молоді, зокрема в ситуаціях, пов'язаних із примусом до шлюбу й домашнім насильством.
- ▶ Спеціалізований центр для осіб, які вчинили насильство, Шаффгаузен, *Konflikt.Gewalt*: безкоштовне й анонімне консультування для осіб, які вчинили насильство, та тих, хто готовий його застосувати
- ▶ Агенція з питань щодо примусових шлюбів (*Fachstelle Zwangsheirat*) Швейцарії: консультації і супровід людей, які постраждали від примусових шлюбів, або їхнього оточення.

ПЛАНУВАННЯ СІМ'Ї І НАРОДЖЕННЯ ДИТИНИ

Народження дитини приносить багато змін. У регіоні Шаффгаузен є різні варіанти підготування вас до цього кроку й супроводження після пологів. Про кожне народження необхідно повідомляти орган реєстрації актів цивільного стану міста Шаффгаузен. Якщо дитина народилася в лікарні, народження реєструє лікарня. У разі домашніх пологів акушерка зобов'язана повідомити про народження дитини. Акушерка надає професійну підтримку вагітним жінкам, породілцям і жінкам, які нещодавно народили, і пропонує безперервний догляд від вагітності, пологів і до кінця післяпологового періоду.

- ▶ *Місто Шаффгаузен — орган реєстрації актів цивільного стану: брошура й необхідні документи про реєстрацію народження.*
- ▶ *Консультаційний центр партнерства й вагітності Шаффгаузен (Beratungsstelle für Partnerschaft und Schwangerschaft): консультації щодо життя в парі та щодо вирішення життєвих ситуацій, а також консультування та інформація про вагітність, пологи, засоби контрацепції.*
- ▶ *Лікарні регіону Шаффгаузен: проводить підготовку до пологів для жінок і подружніх пар.*
- ▶ *Спілка акушерок Швейцарії: Інтернет-платформа автономних акушерок у регіоні Шаффгаузен.*
- ▶ *Флаєр «Для нас тут» кантон Шаффгаузен: огляд консультаційних центрів для батьків із немовлятами й малюками. Флаєр перекладений багатьма мовами.*

БАТЬКІВСТВО

Виховання дітей — це складне завдання. У повсякденному житті батьки завжди цікавляться, що краще для їхньої дитини. Життя в новому середовищі породжує нові виклики для родин. Їм потрібні додаткові знання з адаптації. Обмін досвідом із іншими батьками є дуже цінним.

Існує широкий вибір заходів для матерів і татусів, які хочуть обмінятися ідеями з іншими батьками або взяти участь у заходах зі своєю дитиною. Деякі програми спеціально розроблені для того, щоб дати можливість батькам із Швейцарії та інших країн контактувати між собою. Крім того, існують спеціалізовані консультаційні центри, які допомагають батькам вирішувати питання, пов'язані з вихованням, розвитком і здоров'ям їхніх дітей.

- ▶ *wegweiser.sh — інформаційна платформа Шаффгаузен для дітей, молоді й сім'ї: на онлайн-платформі можна знайти консультаційні центри, послуги з організації дозвілля і догляду за дітьми, навчальні курси, курси для батьків тощо.*

ОСВІТА, ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я І РОЗВИТОК

У Швейцарії протягом перших чотирьох років життя дитини базове страхування покриває вісім педіатричних оглядів щодо розвитку дитини. Водночас, служба материнського й батьківського консультування надає батькам поради й підтримку. Якщо у вас є питання щодо розвитку й виховання ваших дітей або якщо у вас виникли проблеми в школі, ви можете звернутися до різних консультаційних центрів, які разом із вами шукатимуть рішення.

- ▶ *doktor.ch: педіатрична клініка в кантоні Шаффгаузен*
- ▶ *Spitex Schaffhausen — консультування матерів і батьків: консультує щодо питань здоров'я, розвитку й освіти вашої дитини (0–5 років).*
- ▶ *Спеціалізований центр освіти для дітей із особливим потребами й логопедичної допомоги в дошкільному віці (Fachstelle für Heilpädagogik und Logorädie im Frühbereich) Шаффгаузен: оцінка, консультування і терапія для дітей з проблемами розвитку або інвалідністю від народження до вступу до дитячого садка.*

РОДИНА Й ДІТИ

26

Spitäler Schaffhausen — служба дитячої та підліткової психіатрії (Kinder- und Jugendpsychiatrischer Dienst, KJPD): спеціалізований центр психічного розвитку дітей, молоді та їхніх сімей. Окрім обстежень і терапії, KJPD також надає консультації батькам і фахівцям.

- ▶ *Спеціалізований кабінет Teddybär: психологічний консультативний центр у Шаффгаузені для батьків і дітей щодо питань розвитку й виховання.*
- ▶ *Кантон Шаффгаузен — інформація про школу й консультування (Schulische Abklärung und Beratung, SAB): Консультування вчителів і батьків дітей із проблемами в навчанні й успішності, особливими здібностями, труднощами у взаєминах, мотивації або особливостями соціальної поведінки в дитячому садку й школі.*
- ▶ *Кантон Шаффгаузен — служба в справах дітей та молоді (Kinder- und Jugenddienst, KJD): консультування й підтримка в разі, коли розвиток дітей і молодих людей опиняється під загрозою.*
- ▶ *Консультування молоді в Шаффгаузені: консультування й підтримка у вирішенні проблем у сім'ї, школі чи на роботі. Програма орієнтована на молодих людей віком 12–24 роки та їхні сім'ї, батьків, вчителів і керівників.*
- ▶ *Pro Junior Schaffhausen/Thurgau: організація заходів і надання матеріальної підтримки сім'ям і дітям.*
- ▶ *Інформація для батьків: — лист до батьків Pro Juventute: практична інформація про харчування, догляд, розвиток та освіту. Перекладено кількома мовами. Отримайте в службі консультування матерів і батьків або в вашому муніципалітеті.
- Parentu: додаток надає батькам інформацію 15 мовами про розвиток дитини від народження до 16-річчя.*

ДОГЛЯД І ВИХОВАННЯ ЗА МЕЖАМИ СІМ'Ї

У кантоні Шаффгаузен сім'ї мають доступ до різноманітних додаткових і супровідних послуг. Вони варіюються від консультативних центрів до послуг нянь, дитячих або ігрових груп, центрів

денного й позашкільного догляду за дітьми. Скористайтеся пропозиціями! Завдяки ним ваші діти зможуть встановити перші контакти з іншими дітьми, а ви — познайомитися з іншими сім'ями.

- ▶ *Сімейний центр Шаффгаузен Сімейний центр на площі Кірххофплац — це місце, де матері, батьки, бабусі, дідусі й інші опікуни з маленькими дітьми можуть зустрітися і поспілкуватися. Окрім того, тут є бістро з ігровою зоною, пункт підтримки для консультування матерів і батьків, інформаційна стійка й кімнати, які можна використовувати для проведення курсів і заходів.*
- ▶ *Місто Шаффгаузен — раннє дитинство: відділ раннього розвитку займається навчанням, доглядом і вихованням дітей раннього віку до того, як вони підуть до дитячого садочка. Спеціалізований підрозділ відстоює хороші базові умови й високу якість закладів охорони здоров'я. Він інформує, координує та об'єднує людей та організації, які займаються раннім розвитком у місті.*
- ▶ *Муніципалітет Нойгаузен — раннє дитинство: відділ раннього дитинства підтримує сім'ї з дітьми до шести років, надаючи їм консультації та послуги в громаді. Вони регулярно організовують заходи для сімей, а також щотижневе кафе для батьків і дітей.*
- ▶ *Розвиток району Шаффгаузен: Відділ розвитку району міста Шаффгаузен керує Центром сім'ї та кількома місцями для зустрічей у районі.*
- ▶ *Комісія в справах дітей і молоді Тейнген — thaugen4kids: інформація про послуги для дітей, молоді та сімей у місті Тейнген та його околицях.*

Додатковий догляд за сім'єю та інші послуги

У Шаффгаузені є дитячі садки (KiTa), денні групи, групи продовженого дня, а також обідні гуртки для догляду за вашими дітьми. Залежно від потреб, діти перебувають там цілий день або погодинно. Усі пропозиції є платними. У деяких муніципалітетах ці установи субсидуються. Ваш муніципалітет проінформує вас про те, що доступно поблизу, і надасть інформацію про розподіл витрат.

- ▶ *Кантон Шаффгаузен — центр спорту, сім'ї та молоді: окрім нагляду за системою додаткової сімейної та шкільної опіки, центр займається моніторингом дитячих закладів, доступних у кантоні.*
- ▶ *Місто Шаффгаузен — допомога дітям та молоді: інформаційна платформа міста Шаффгаузен про дитячі садки, групи продовженого дня, ідальні та інші послуги догляду за дітьми.*
- ▶ *Zweidihel — спілка з догляду за дітьми: догляд за дітьми в дитячих садках.*
- ▶ *Червоний Хрест Шаффгаузена: служба допомоги сім'ям, агенція з догляду за дітьми.*

Ігрові групи

В ігрових групах діти розвивають свої мовні і соціальні навички через гру ще до того, як вони підуть до дитячого садка. Ігрова група зазвичай зустрічається двічі на тиждень від 2 до 4 годин. Орієнтація ігрових груп Шаффгаузена дуже різноманітна. Наприклад, є групи, які зустрічаються в лісі або на фермі, або ті, що приділяють особливу увагу мовному розвитку.

- ▶ *Спеціаліст і контактна особа ігрових груп Шаффгаузен (Fach- und Kontaktstelle Spielgruppen Schaffhausen): довідник ігрових груп і загальна інформація про ігрові групи.*

Заняття спортом MuKi / VaKi / EIKi

Заняття спортом «мати-дитина/батько-дитина/батьки-дитина» призначені для батьків з малюками віком 3–5 років. На спільних заняттях спортом в ігровій формі зміцнюється здоров'я та розвивається рухливість.

МОВНІ НАВИЧКИ

Багато батьків не знають, якою мовою навчати дітей у новому середовищі. Сучасні дослідження доводять, що батьки мають розмовляти зі своїми

дітьми їхньою рідною мовою, а також підтримувати цю мову. Водночас батьки можуть допомагати своїм дітям у вивченні місцевої мови. Перш за все, це означає, що ваші діти матимуть можливість контактувати з іншими дітьми, наприклад, їх можна записати в ігрову групу або дитячий садок.

- ▶ *Integres — інтеграційний центр регіону Шаффгаузен: консультаційний центр для мігрантів із усіх питань повсякденного життя. Надання послуг мовної підтримки.*
- ▶ *Migesplus.ch — портал за рівність у сфері охорони здоров'я: Говори зі мною і слухай мене: посібник для батьків із порадами, як допомогти дітям навчитися говорити. Буклет містить практичні поради про те, як допомогти дітям добре розвиватися, знаючи дві або навіть більше мов. Перекладена багатьма мовами.*
- ▶ *Швейцарський інститут дитячих та юнацьких ЗМІ (Schweizerisches Institut für Kinder- und Jugendmedien, SIKJM) — популяризація читання в родині: Посібник для батьків про те, як підтримувати дітей у розвитку мови й читання. Перекладена багатьма мовами.*

ПРОПОЗИЦІЇ ДЛЯ МОЛОДІ

Кантон Шаффгаузен небайдужий до проблем молоді. Управління у справах дітей та молоді об'єднує в мережу муніципалітети й спілки, що займаються роботою з молоддю. Воно надає їм інформаційну й консультаційну підтримку. Місто Шаффгаузен та інші муніципалітети підтримують молодь завдяки молодіжній програмі «Робота для молоді».

- ▶ *Місто Шаффгаузен — робота для молоді: програма «Робота для молоді» регулярно проходить у публічному просторі міста, а отже, пропонує можливості для встановлення невимушених контактів. Пропозиції, програми та проекти для молоді присвячені успішному проведенню дозвілля та особистісному розвитку.*
- ▶ *Спілка з питань молоді, запобігання та допомоги наркозалежним (Verein für Jugendfragen, Prävention und Suchthilfe, VJPS): спеціалізований центр зміцнення здоров'я, профілактики й консультування щодо наркозалежності в Шаффгаузені.*
- ▶ *Молодіжний парламент Шаффгаузена: платформа для політичної участі молоді.*

СИСТЕМА ОСВІТИ В КАНТОНІ ШАФФГАУЗЕН

У кантоні Шаффгаузен діти спочатку відвідують початкову школу (два роки дитячого садка, шість років початкової школи), а потім нижчу середню школу (середня школа, загальноосвітня (реальна) школа). Навчання до рівня середньої освіти II включно є безкоштовним. Шкільні навчальні матеріали є платними, від старших класів середньої школи й далі.

ОБОВ'ЯЗКОВА ШКІЛЬНА ОСВІТА

Відвідування дитячого садка починається, коли дитині виповнюється 4 роки. У дитячому садку особлива увага зосереджена на навчанні через гру, соціальні контакти й засвоєння мови. Початкова школа — з 6 років. Початкова школа зазвичай триває шість років. Після цього учні переходять до загальноосвітньої (реальної) школи або середньої школи (освітні заклади другого ступеня). Діти з обмеженими можливостями або відвідують спеціальну школу, або інтегровані в звичайний клас.

СПІВПРАЦЯ МІЖ ШКОЛОЮ І БАТЬКАМИ

Батьки повністю відповідальні за виховання та освіту дітей. Вони зобов'язані віддати дітей до школи й забезпечити відвідування школи, дотримання розкладу та шкільних правил. Також батьки мають стежити за тим, щоб діти виконували домашні завдання, і надавати їм для цього необхідні умови.

Співпраця між школою й батьками учнів у Швейцарії вкрай важлива. Школа регулярно організовує батьківські збори й вечори. Ваша участь важлива для того, щоб ви могли добре підтримувати своїх дітей протягом шкільних років і разом знаходити рішення в разі виникнення проблем у школі або під час вибору майбутньої професії.

► *Кантон Шаффгаузен — департамент освіти: інформація на теми, пов'язані зі школою. Якщо у вас є конкретні запитання щодо школи, в якій навчаються ваші діти, зверніться безпосередньо до місцевого муніципалітету.*

ОБОВ'ЯЗКОВА ПОЧАТКОВА ШКОЛА

Перший ступінь	Початкова освіта	Середня освіта I ступеня	Середня освіта II ступеня	Вища освіта
Дитячий садок	Загальноосвітня восьмирічна школа	Середня школа, загальноосвітня (реальна) школа	професійний бакалаврат Університет, Федеральний технічний університет, вищий	професійний навчальний заклад, вища професійна школа
2 роки	6 років	2–3 роки	2–4 роки	2–6 років

НІМЕЦЬКА ЯК ДРУГА МОВА (DAZ) ТА ВСТУПНІ КУРСИ ДЛЯ ІНОЗЕМЦІВ (EFF)

Якщо ваша дитина вступає до школи без знання німецької мови або з поганим знанням, школа пропонує різні форми підготовки. Відповідні заходи вживаються викладачем та особою, відповідальною за DaZ. Насамперед, діти інтегруються в звичайний клас і отримують додаткові уроки німецької мови. Окремі муніципалітети проводять вступні заняття для тих, хто вивчає іноземні мови (Eff).

- ▶ *Кантон Шаффгаузен — Schulportal: Німецька як друга мова: інформація про початкову й подальшу підтримку іноземних дітей у загальноосвітніх школах.*

УРОКИ МІСЦЕВОЇ МОВИ Й КУЛЬТУРИ (HSK)

Хороші знання першої мови допомагають учням, які вивчають іноземні мови, у вивченні інших мов. Тому різні консульства і приватні організації пропонують іноземним дітям і молоді курси з вивчення місцевої мови й культури. Більшість курсів починаються у 2 класі. Деякі організації також організовують курси на більш ранніх етапах. Реєстрація зазвичай здійснюється через державну школу. Оцінку HSK можна вносити семестр за семестром до шкільного табеля.

- ▶ *Кантон Шаффгаузен — Schulportal: Рідна мова й культура: інформація про уроки HSK та актуальні курси.*

ПРИВАТНІ ШКОЛИ

У Шаффгаузені деякі державні школи пропонують навчання за альтернативними шкільними системами: У школі International School of Schaffhausen ISSH навчання проводиться згідно з навчальною програмою International Baccalaureate Organization (IBO); мова викладання — англійська. У школі Waldorfschule навчання проводиться згідно з педагогікою Waldorf. Загальноосвітня школа-це школа денного перебування для учнів 1–9 класів. Спілка Waldläufer керує в Нойгаузер Вальд початковою школою (1–2 клас). У Галлау є тандем-школа для 1–6 класів.

- ▶ *International School of Schaffhausen: усі рівні від 3 років до отримання Diploma Years Curriculum.*
- ▶ *Waldorfschule Шаффгаузен і дитячий садок: 1–5 класи, дитячий садок, ігрова група та група для батьків і дітей.*
- ▶ *Stadtrandschule Шаффгаузен: школа денного перебування для 1–9 класів.*
- ▶ *Природничо-освітній центр Waldläufer: спілка займається екологічною освітою в кантоні Шаффгаузен.*
- ▶ *Tandemschule: невелика християнська приватна школа в Галлау.*

НАВЧАННЯ ТА ОСВІТА

30

КОРИСНІ ОСВІТНІ ЗАКЛАДИ Й ПРОФЕСІЙНЕ НАВЧАННЯ — СЕРЕДНЯ ОСВІТА II СТУПЕНЯ

Після завершення обов'язкової освіти молоді люди можуть продовжити навчання в середній школі або здобути професійну освіту. Професійна кваліфікація є важливою складовою системи освіти Швейцарії.

Метою базової професійно-технічної освіти є набуття навичок і знань, необхідних для здійснення професійної діяльності. У Швейцарії існує так звана «дуальна» система професійної освіти й навчання. Це означає паралельне навчання на підприємстві й у професійно-технічному навчальному закладі. Близько 70% всіх молодих людей починають свою професійну діяльність саме так. Обов'язковою умовою професійного навчання є укладення договору про навчання з підприємством.

Розрізняють дві основні програми професійно-технічної освіти:

1. Свідоцтво про кваліфікацію: Базове навчання, що триває 3–4 роки, зазвичай закінчується випускним іспитом і завершується отриманням федерального свідоцтва про присвоєння кваліфікації. Федеральне свідоцтво про кваліфікацію, разом із завершенням розширеної загальної освіти, дає право на отримання професійного бакалаврату.

2. Професійне свідоцтво: Дворічне базове навчання зазвичай супроводжується іспитом і завершується отриманням федерального професійного свідоцтва. Програма розроблена таким чином, що навчальні курси враховують потреби студентів, які є надзвичайно здібними та обдарованими.

Професійний бакалаврат можна отримати одночасно з навчанням або після його завершення. Професійний бакалаврат відкриває доступ до університетів прикладних наук.

Відвідування школи кантону (гімназії) з атестатом є обов'язковою умовою для вступу до вищих навчальних закладів.

Професійно-технічний навчальний заклад після трьох років загальноосвітньої школи й одного практичного року надає атестат, який дає право на навчання у вищому навчальному закладі.

Комерційна гімназія дає можливість отримати ступінь спеціаліста з торгівлі EFZ у поєднанні з комерційним професійним бакалавратом.

- ▶ *Кантон Шаффгаузен — установа професійної освіти та професійної підготовки: інформація і консультації про професійну освіту й навчання, допомога стосовно питань, пов'язаних з навчальним підприємством і відносинами під час учнівства.*
- ▶ *Школа кантону Шаффгаузен: школа кантону Шаффгаузен дає можливість скласти двомовний іспит на атестат (німецько-англійський/німецько-французький).*

НАВЧАННЯ — ВИЩА ОСВІТА

Швейцарія пропонує широкий спектр можливостей для навчання. Вища освіта після професійного навчання або гімназії є платною (університет, Федеральний технологічний інститут, педагогічний університет, вища школа, університет прикладних наук, інститут прикладних наук).

- ▶ *Berufsberatung.ch: уся інформація про навчання.*
- ▶ *Perspektiven-Studium: платформа з інформацією та проєктами про доступ до університетів для біженців.*

ІНФОРМАЦІЯ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИБОРУ ПРОФЕСІЇ ТА ПОДАЛЬШОЇ ОСВІТИ

Центр професійної інформації (BIZ) відкритий для населення Шаффгаузена для отримання інформації та консультацій з усіх аспектів вибору професії, вибору курсу навчання, подальших напрямків кар'єри та можливостей подальшого навчання. Численні портфоліо професій можна переглянути на домашній сторінці та в BIZ за адресою Негеласкер 9. Ви можете отримати консультацію на місці без реєстрації. Якщо у вас виникнуть додаткові запитання, вам буде призначена консультація. Під час консультації клієнти краще пізнають свої інтереси й навички та розробляють ідеї щодо можливих варіантів професійної діяльності. Для молодих людей віком до 20 років, які проживають у кантоні Шаффгаузен, консультування є безкоштовним. Профорієнтація відкрита і для дорослих. Для мешканців кантону Шаффгаузен перші три консультації тривалістю 1 година є безкоштовними. Подальші консультації є платними.

- ▶ *Центр професійної інформації кантону Шаффгаузен (Berufsinformationszentrum, BIZ): професійна підготовка, навчання та професійна орієнтація. Інформація і консультації щодо шкільної та професійної освіти.*

ПРОМІЖНІ ПРОПОЗИЦІЇ З НАВЧАННЯ

Ті, хто не знайшли прямого шляху до базової професійної підготовки або середньої школи після завершення обов'язкової освіти, можуть взяти участь у проміжній програмі. Центр професійної інформації (BIZ) допоможе вам зробити правильний вибір. Центр професійного навчання (BBZ) Шаффгаузен надає різні варіанти навчання впродовж року професійної підготовки. Для молодих людей і дорослих, які не відвідували обов'язкову школу в Швейцарії або відвідували її лише протягом короткого часу, існує дворівнева освітня програма в кантоні Шаффгаузен. Перший етап відбувається на базовій освітній програмі JUMA SAN Шаффгаузен з метою переходу на інтеграційні курси BBZ, орієнтовані на професійну підготовку. Інтеграційні курси проводяться за денною моделлю або в рамках інтеграційної переддипломної практики за моделлю «робота-супровід» зі шкільним і практичним компонентом. Мета цих програм — полегшити вступ до базової професійної освіти у Швейцарії.

- ▶ *Центр професійного навчання кантону Шаффгаузен (Berufsbildungszentrum, BBZ): інформація про різні пропозиції професійної підготовки, зокрема, про інтеграційний курс BBZ для іноземної молоді.*
- ▶ *Спілка допомоги робітникам Швейцарії (Schweizerischen Arbeiterhilfswerks, SAH): курс JUMA-B для молоді віком від 16 до 25 років, а також численні освітні та допоміжні послуги для соціальної та професійної інтеграції.*
- ▶ *Інтеграційна підготовка до навчання INVOL: інтеграція перед початком навчання спрямована на визнаних біженців, тимчасово допущених осіб, пізніх іммігрантів з ЄС/ЄАВТ та третіх країн, а також осіб зі статусом захисту S, які мотивовані пройти професійне навчання у Швейцарії.*
- ▶ *START! Studium: Інтеграційний підготовчий курс в Університеті Цюріха це двосеместрова освітня програма для біженців, які мають потенціал для навчання в університеті. Під час програми учасники готують себе мовно, професійно й організаційно до вимог навчання у Швейцарії.*

МЕДИЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ

Більшість людей у Швейцарії зареєстровані в сімейного лікаря, який є першою особою, до якої можна звернутися з питаннями щодо вашого здоров'я. У Шаффгаузені дві лікарні: державна лікарня та приватна клініка «Belair». Госпіталізація зазвичай здійснюється за направленням сімейного лікаря. У невідкладних випадках можна також звернутися до відділення невідкладної допомоги або до відділення невідкладної допомоги лікарні кантону в неробочий час.

- ▶ *Кантональне медичне товариство Шаффгаузена: зокрема, контакти лікарів, які працюють у Шаффгаузені.*
- ▶ *Спілка лікарів загальної практики (Hausarztverein) Шаффгаузена: контакти лікарів загальної практики, які працюють у регіоні.*
- ▶ *Spitäler Schaffhausen: На цій сторінці ви знайдете інформацію про лікарню кантону (включно з реабілітацією та тимчасовим лікуванням), психіатричний центр Брайтенау та відділення дитячої та підліткової психіатрії.*
- ▶ *Приватна клініка Belair Шаффгаузена: приватна клініка в житловому кварталі Брайте.*

НЕВІДКЛАДНА МЕДИЧНА ДОПОМОГА

У кантоні Шаффгаузен екстрену амбулаторну допомогу надають лікарі, які займаються приватною практикою. У звичайні години прийому ви також можете звернутися до сімейного лікаря в екстрених випадках. Якщо їх не буде, вам повідомлять ім'я та номер телефону чергового лікаря. У неробочий час ви можете звернутися до відділення невідкладної допомоги Шаффгаузена, яке знаходиться у відділенні невідкладної допомоги кантональної лікарні Шаффгаузена. Тут працюють сімейні лікарі з регіону в вечірній час та цілий день у вихідні дні. Відділення невідкладної допомоги лікарні кантону працює цілодобово, 365 днів на рік.

- ▶ **Що робити в екстрених випадках:**
Зателефонуйте за номером 052 634 34 00 і через диспетчерську службу вас скерують до відповідної служби невідкладної допомоги: це може бути денна лікарська амбулаторія, відділення невідкладної допомоги або відділення швидкої допомоги. У надзвичайних ситуаціях, що загрожують життю, телефонуйте за тел. 144.
- ▶ *Інформаційний відділ і відділ реагування на кризові ситуації (Abklärungs- und Kriseninterventionsstelle, KiSH) Інформаційний відділ і відділ реагування на кризові ситуації (KiSH) це послуга, що надається психіатричною службою і знаходиться в психіатричному центрі Брайтенау. Вони надають можливість отримати короткочасні амбулаторні професійні консультації (протягом 24 - максимум 48 годин), які допоможуть вам впоратися з кризовими ситуаціями. Тел. 052 634 72 75 (з 17:00 вечора до 8:00 ранку, а також у вихідні): тел. 052 634 34 34.*

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ І СТРАХУВАННЯ ВІД НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ

Переїжджаючи з-за кордону, вам необхідно оформити медичне страхування і страхування від нещасних випадків протягом 3 місяців. Якщо ви переїхали з іншого кантону, необхідно протягом 30 днів подати страховий поліс до нового муніципалітету за місцем проживання. Страхові медичні організації за законом зобов'язані укласти з вами базове медичне страхування. Працевлаштовані особи зазвичай застраховані від нещасних випадків. Переконайтеся, що ви не застраховані двічі. Базове страхування покриває витрати на лікування у лікарів у загальному відділенні всіх лікарень, які входять до переліку лікарень кантону Шаффгаузен. Однак, ви завжди маєте сплатити частину витрат на лікування самостійно (залежно від франшизи й розміру витрат). Держава надає знижки на страхові внески застрахованим особам, подружнім парам і сім'ям, які перебувають у скрутному матеріальному становищі. Управління соціального страхування кантону Шаффгаузен розглядає заяви про зниження страхових внесків. Окрім базового страхування, кожна людина може оформити додаткове страхування, яке покриває додаткові пільги, наприклад, госпіталізацію в окремій палаті.

- ▶ Федеральне відомство охорони здоров'я (*Bundesamt für Gesundheit, BAG*): інформація про здоров'я, страхування тощо.
- ▶ Управління соціального страхування (*Sozialversicherungsamt, SVA*) Шаффгаузена: бланки заяв та інформація про зниження страхових внесків, а також інформація про соціальне страхування.
- ▶ Федеральне відомство охорони здоров'я (*Bundesamt für Gesundheit, BAG*) – *Priminfo*: порівняння страхових внесків за базовим медичним страхуванням.
- ▶ *tigesplus.ch* — посібник із охорони здоров'я Швейцарії: медична брошура, видана Федеральним управлінням охорони здоров'я та Червоним Хрестом Швейцарії щодо всіх питань, пов'язаних зі здоров'ям, перекладена багатьма мовами світу.

ПІДТРИМКА Й ДОПОМОГА В КАНТОНІ ШАФФГАУЗЕН

Хронічні захворювання або інвалідність створюють багато труднощів у повсякденному житті окрім фізичних скарг. Літні люди також зіштовхуються з новими викликами. Окрім догляду й підтримки вдома, існують різні форми альтернативного житла, наприклад, будинки для людей похилого віку, центри для людей похилого віку тощо. У Шаффгаузені є численні консультаційні центри, як-от Pro Senectute або Pro Infirmis, а також служби підтримки Spitex або Червоного Хреста, які можуть допомогти вам із доглядом і впоратися з повсякденним життям.

СТОМАТОЛОГІЧНИЙ ДОГЛЯД

Стоматологічне лікування, окрім кількох винятків, не входить до переліку послуг обов'язкового базового страхування. Відповідно, більшість стоматологічних витрат оплачують самі пацієнти. Для дітей можна оформити спеціальне стоматологічне страхування. У кантоні Шаффгаузен діти й підлітки мають доступ до шкільної стоматологічної клініки. Шкільна стоматологічна клініка проводить щорічний огляд вихованців дитячих садків та школярів. Обстеження є безкоштовним та обов'язковим. Інші послуги, що надаються шкільною стоматологічною клінікою, субсидуються кантоном, що забезпечує можливість їх надання на вигідних умовах. Працівники профілактичних центрів відвідують дитячі садочки, початкові школи й загальноосвітні школи й навчають дітей гігієні порожнини рота і правильному харчуванню.

- ▶ Шкільна стоматологічна клініка кантону Шаффгаузен: окрім обстежень та лікування, тут також є інформація про стоматологічну профілактику.

- ▶ *Pro Senectute Kanton Schaffhausen*: різноманітні консультаційні послуги, організація дозвілля і допомога в повсякденному житті для людей похилого віку.
- ▶ *Pro Infirmis Thurgau-Schaffhausen*: консультування і підтримка людей з психічними, фізичними або когнітивними порушеннями та їхніх родичів до досягнення ними пенсійного віку (жінки: 64 роки / чоловіки: 65 років).
- ▶ *Krebsliga, Lungenliga, Rheumaliga i Diabetes Schaffhausen*: підтримка постраждалих осіб та їхніх родичів у широкому спектрі питань.
- ▶ *Spitex Kanton Schaffhausen*: послуги Spitex варіюються від медичного й сестринського догляду до допомоги в домашньому господарстві та соціальної опіки.
- ▶ Червоний Хрест Швейцарії — кантон Шаффгаузен: забезпечує різноманітні послуги й допомогу в галузі охорони здоров'я, соціальних питань та інтеграції. Найважливіші послуги — це водійська служба, система екстреного виклику та служба швидкої допомоги Червоного Хреста.
- ▶ *palliative.ch*: швейцарська спілка, що об'єднує, просуває та інформує на міжкантональному рівні про проблеми, пов'язані з паліативною допомогою. У Шаффгаузені також існує об'єднання кантонів.
- ▶ Спілка з питань молоді, запобігання та допомоги наркозалежним Шаффгаузена (*Verein für Jugendfragen, Prävention und Suchthilfe Schaffhausen, VJPS*): центр зміцнення здоров'я, профілактики, консультування щодо залежностей та просвітницької роботи, а також благодійна їдальня Шаффгаузен.

ДОЗВІЛЛЯ І КУЛЬТУРА

34

ПОЗНАЙОМТЕСЯ ІЗ ШАФФГАУЗЕНОМ

Регіон Шаффгаузен запрошує вас на різноманітні пізнавальні тури. Розмаїття ландшафтів Рейну між Шаффгаузеном і Штайн-ам-Райном дарує незрівнянний відпочинок на природі. Влітку половина Шаффгаузена насолоджується прохолодними водами Рейну в одній із багатьох купалень або вздовж вільно доступної берегової лінії. Під час зміни пір року вражає могутня краса бурхливого Рейнського водоспаду. Особливо красиво тут взимку. Влітку це природне видовище супроводжується феєрверками. Широкий горбистий ландшафт і ліси Рандену та Рейту запрошують вас до походів, прогулянок і пікніків. Добре розвинена мережа велосипедних доріжок ідеально підходить для велосипедних турів.

- ▶ *KulturLegi Schaffhausen: завдяки KulturLegi люди, які отримують пільги або мають низький дохід, користуються знижками до 70 відсотків на багато пропозицій у кантоні Шаффгаузен і багатьох інших по всій Швейцарії.*
- ▶ *Schaffhauserland Tourismus: містить інформацію про численні екскурсії, короткі прогулянки, актуальні події, гастрономію, спорт, культуру й інші види дозвілля, а також пропонує продаж квитків на відкриті екскурсії, групові екскурсії, поїздки й заходи, муніципальні театри, морські прогулянки, події та ваучери.*
- ▶ *KSS Freizeitpark: пропонує широкий спектр видів спорту від плавання, катання на ковзанах і пляжного волейболу до оздоровлення та фітнесу.*
- ▶ *wanderland.ch: регіональні й місцеві пропозиції щодо піших прогулянок із вказівками й мапами онлайн.*
- ▶ *Регіональний природний парк Шаффгаузен: інформація про особливості природи Шаффгаузена.*
- ▶ *Naturpark Schaffhausen: плануєте екскурсії в регіоні Шаффгаузен онлайн.*
- ▶ *rheinfall.ch: інформація про події та екскурсії природним феноменом Рейнського водоспаду.*

ПОДОРОЖІ ТА ДОЗВІЛЛЯ

Щоденні зустрічі й дозвілля важливі для гарного самопочуття. Вони допомагають відпочивати,

навчатися, зміцнювати здоров'я та розширювати коло друзів. Також допомагають краще освоїтися на новому місці проживання.

Сусідство й життя в сільській місцевості

Села та райони організують фестивалі або заходи, які ви можете відвідати або взяти в них активну участь. Найкраще запитати про це в знайомих, родичів, друзів та сусідів. Крім того, в мікрорайонах і селах є місця для зустрічей, наприклад, дитячі майданчики, басейни або районні центри, де можна налагодити контакти. Якщо ви зацікавлені у розвитку вашого району й хотіли б зробити активний внесок у спільне життя в вашому районі чи селі, ви можете долучитися до спілки району чи села.

Муніципалітети кантону Шаффгаузен ведуть домашні сторінки, що зазвичай підписані назвою муніципалітету, для інформування про поточні події, політику й адміністрацію. У місті Шаффгаузен відділ розвитку району також підтримує ініціативи і проекти, які сприяють співіснуванню, обміну й налагодженню соціальних зв'язків у районах міста Шаффгаузен, а також покращують якість життя. Організація проводить сусідські зустрічі в різних районах, де зустрічаються люди різного віку й походження.

- ▶ *Місто Шаффгаузен — Quartiervereine: широкий спектр заходів та інформації з районів Шаффгаузен.*
- ▶ *Venevol Шаффгаузен: волонтерський відділ організовує і шукає волонтерів для виконання завдань у всіх сферах життя.*
- ▶ *Quartierentwicklung Schaffhausen: місця зустрічей та проекти різних районів Шаффгаузена.*

Об'єднання і клуби

У кантоні й муніципалітетах існує велика кількість різноманітних об'єднань для жінок, чоловіків, дітей, молоді й людей похилого віку. Наприклад,

молодіжні об'єднання, як-от скаути, природознавчі й історичні спілки, автоклуби, шахові клуби, жіночі клуби, музичні й культурні об'єднання, політичні партії та спортивні клуби всіх видів. Крім того, у багатьох громадах є спортивні заняття для батьків і дітей (EiKi), оздоровча гімнастика, гімнастика для людей похилого віку, хоріві й театральні колективи. Клуби й заходи відкриті для всіх охочих. Ми завжди раді вітати нових членів. Дізнайтесь у місцевій громаді про різні пропозиції.

На домашній сторінці вашого муніципалітету ви знайдете інформацію про місцеві об'єднання.

- ▶ *wegweiser.sh* — інформаційна платформа Шаффгаузен для дітей, молоді й сім'ї: на онлайн-платформі можна знайти консультаційні центри, послуги з організації дозвілля і догляду за дітьми, навчальні курси, курси для батьків тощо.
- ▶ *Integres* — це інтеграційний центр для регіону Шаффгаузен: У кантоні існують різноманітні спілки іноземців та культурні об'єднання. Переглянути інформацію можна на сайті інтеграційного офісу.

Культура

Регіон Шаффгаузен має різноманітну й багатогранну культуру. Від муніципального театру та невеликих театрів у різних громадах до регіональних театральних фестивалів — тут ви можете взяти участь у бурхливому театральному житті. Різноманітна кінематографічна програма кінотеатрів у Шаффгаузені та Штайн-ам-Рейні доповнюється невеликими фестивалями вишуканого кіно й видовищним кінотеатром під відкритим небом на Муноцінне. Музей всіх святих міста Шаффгаузен (Museum zu Allerheiligen), відомий далеко за межами регіону, а також різноманітні галереї запрошують відвідувачів на цікаві експозиції. Місцеві музеї, наприклад, Музей вина Шаффгаузен у Галлау, розповідають про регіональні особливості, звичаї та традиції. Джазовий фестиваль Шаффгаузен,

музичний фестиваль «Зірки в місті», Міжнародний фестиваль Баха та серія концертів «Schaffhausen Klassik», а також численні концертні майданчики, наприклад, Культурний центр Каммгарн і музичний клуб ТарТар, дають можливість поціновувачам музики всіх жанрів відпочити на повну.

- ▶ *kulturraum.sh*: культурна платформа міста й кантону Шаффгаузен надає інформацію про актуальні події, простори й можливості фінансування для культурної творчості.
- ▶ *nordagenda.ch*: онлайн-календар подій для регіону Шаффгаузен.
- ▶ *Vlauburgunderland Schaffhausen*: події присвячені вину й винному регіону Блаубургундерланд. Щотижневі календарі подій публікуються окремими додатками до регіональних газет.

Бібліотеки й лудотеки

Бібліотеки надають вільний доступ до інформації і знань для всіх. Бібліотека «Bibliothek Agnesenschütte» й міська бібліотека на площі Мюнстерплац є публічними бібліотеками міста Шаффгаузен. Вони орієнтовані на всіх без обмежень, сприяють вільному формуванню думки й рівним можливостям, пропонують простір для самонавчання, зустрічей та обміну ідеями. Членство є безкоштовним і відкритим для всього населення регіону.

Бібліотека «Bibliothek Agnesenschütte» пропонує актуальну, багатомовну науково-популярну й художню літературу для всіх вікових категорій. Міська бібліотека на площі Мюнстерплац є архівом старої літератури.

Громадські бібліотеки ви також знайдете в муніципалітетах Галлау, Обергаллау, Нойнкірх, Вільхінген, Шляйтхайм, Нойгаузен ам Райнфаль, Штайн-ам-Райн і Тайнген. Лудотеки кантону розташовані в сімейному центрі в Шаффгаузені та в Штайн-ам-Райні. Лудотеки дають напрокат ігри й zabawki.

ЩОДЕННІ СПРАВИ

36

КУПІВЛЯ ТОВАРІВ

Регіон Шаффгаузен має широкий вибір можливостей для шопінгу. Продуктові магазини, спеціалізовані магазини, універмаги й торгові центри містять усе, чого тільки душа забажає: від товарів для щоденних потреб до модного одягу, годинників, меблів і ювелірних прикрас. Добре збережені старі центри міст Штайн-ам-Райн і Шаффгаузен закриті для проїзду автомобілів і запрошують вас прогулятися і насолодитися неквапливим шопінгом. Багато муніципалітетів мають бізнес-довідник на своїй домашній сторінці. Інформацію про шопінг у старому місті Шаффгаузен можна знайти на сайті Pro City.

Графік роботи

Графік роботи магазинів регулюється по-різному. Багато магазинів відкриваються вранці з 8:00 до 9:00 і закриваються між 18:30 і 19:00. Деякі великі універмаги працюють довше.

Ціни

Опубліковані ціни на товари є офіційними і включають ПДВ. Платежі в основному здійснюються готівкою, картою ЕС, Postcard або платіжним додатком TWINT. Багато магазинів приймають більшість кредитних карток.

Прямо з ферми

На барвистому щотижневому ринку, у фермерському магазині або на фермерському ринку ви знайдете свіжі продукти з регіону.

- ▶ *Schaffuuser Puuremärkt (Фермерський ринок Шаффгаузен): вівторок із 8:00 до 12:00, п'ятниця з 9:00 до 17:30 та субота з 8:00 до 12:00 Neuhiusemärkt (Ринок Нойгаузер): п'ятниця з 15:00 до 18:30*
- ▶ *Pro City Schaffhausen: інформація про шопінг у старому місті Шаффгаузен.*
- ▶ *Спілка фермерів Шаффгаузен: інформація та адреси щодо безпосереднього продажу від фермерів Шаффгаузен. посылання на фермерські магазини й ринкові кіоски.*

ОФІСИ, ПОШТОВІ ВІДДІЛЕННЯ ТА БАНКИ

Більшість офісів кантону розташовані в місті Шаффгаузен. Різні комунальні установи й офіси кантонів мають різні години роботи. Дізнайтеся більше у вашій муніципальній адміністрації або на домашній сторінці кантону Шаффгаузен.

Пошта Швейцарії надає свої послуги в поштових відділеннях, поштових агенціях або в невеликих населених пунктах як домашнє обслуговування. Графік роботи залежить від місця розташування. Найдовше працює головне поштове відділення навпроти вокзалу Шаффгаузен: понеділок–п'ятниця із 7:30 до 18:30, субота з 8:00 до 16:00.

У кантоні Шаффгаузен різні регіональні й міжнародні банки мають одне або кілька відділень. Графік роботи варіюється. Відповідне відділення банку охоче надасть вам інформацію.

- ▶ *Пошта Швейцарії: інформація про послуги й ціни пошти Швейцарії.*

ДЕМОКРАТИЧНА СИСТЕМА

Демократія Швейцарії забезпечує безліч можливостей для самовираження та участі в суспільному житті. Отримавши громадянство, ви набуваєте всіх політичних прав як на національному рівні, так і на рівні кантону Шаффгаузен і муніципалітету, в якому ви проживаєте. Політичні права, що також називають правами народу, охоплюють дуже широкий спектр: право голосу, право бути вибраним, право на ініціативу, право на референдум. Таким чином, народ може запропонувати внести зміни до конституції (право на ініціативу) або відхилити закон, розроблений парламентом (право референдуму). У Швейцарії, коли ми говоримо про «суверена», ми маємо на увазі народ. Політичні права реалізуються на трьох рівнях влади: федерація, кантони, муніципалітети.

Вибори й голосування

Федеральний, кантональний й муніципальні парламенти й виконавчі органи влади обираються народом кожні чотири роки. Окрім виборів, електорат також закликають на виборчі дільниці, щоб проголосувати за суттєві пропозиції. До речі, кантон Шаффгаузен має найвищу явку виборців у Швейцарії протягом десятиліть. Це також пов'язано з тим, що в кантоні Шаффгаузен голосування є обов'язковим. Кожен, хто не бере участі в голосуванні, платить «штраф» у розмірі шести франків відповідно до виборчого законодавства.

Розподіл влади

Держава поділяється на три гілки влади. Парламент (законодавча), уряд (виконавча) і суд (судова). Законодавча влада приймає закони й контролює уряд та адміністрацію. Виконавча

влада реалізує закони, керує та адмініструє державою. Судова влада судить, виносить вирoki, карає і захищає. На рівні федерації, кантонів та муніципалітетів існують окремі інституції для кожної сфери.

На федеральному рівні Федеральна рада формує уряд Швейцарії. Її вибирає Парламент. Парламент, у свою чергу, вибирається народом і він складається з двох рад — Національної ради й Ради кантонів. Кантон Шаффгаузен представляють по дві особи в Національній раді й Раді кантонів.

Федеральний суд призначається Парламентом. Кантон Шаффгаузен і його муніципалітети організували розподіл повноважень таким чином:

Законодавча влада

Кантон: Законодавчим органом кантону є Рада кантону. 60 членів ради представляють різні райони й політичні партії.

Муніципалітети: Законодавчим органом міста Шаффгаузен є Велика міська рада. У деяких муніципалітетах, як-от Нойгаузен-ам-Райнфалль, Штайн-ам-Райн, Беринген і Тайнген, цю функцію виконує Рада мешканців. В інших муніципалітетах — це засідання членів муніципалітету.

Виконавча влада

Кантон: Уряд кантону складається з п'яти радників кантону, кожен із яких очолює один із департаментів. Щорічно посаду голови уряду обіймає один із членів уряду.

Муніципалітети: Виконавчим органом міста Шаффгаузен є Міська рада. Штайн-ам-Райн також має свою міську раду, в усіх інших муніципалітетах виконавчу владу здійснюють муніципальні ради.

38

Судова влада

Верховний суд кантону є найвищою судовою інстанцією в кантоні Шаффгаузен. Він відповідає за здійснення правосуддя в усіх галузях права й нагляд за всіма незалежними судовими органами в кантоні. Це, наприклад, суд кантону, управління з питань стягнення боргів та банкрутства, мировий суд, арбітражне управління з питань оренди, управління з питань захисту дітей та дорослих тощо.

- ▶ *Кантон Шаффгаузен — органи влади: детальна інформація про виконавчу, законодавчу та судову гілки влади кантону.*
- ▶ *ch.ch: детальна інформація та новини про Швейцарію.*

МОЖЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ УЧАСТІ ДЛЯ ІНОЗЕМЦІВ

Хоча в кантоні Шаффгаузен іноземці не можуть користуватися вищезгаданими політичними правами, існує безліч інших можливостей брати участь у громадському житті та впливати на майбутнє громади. Іноземці можуть брати активну участь у діяльності спілки мікрорайону, місцевої спілки, професійної організації, спортивного клубу або в консультативному комітеті в будь-який час. Іноземні громадяни мають право подавати петиції, так само, як і громадяни Швейцарії. Право на петицію дає кожному можливість звертатися із запитами, пропозиціями, критикою або скаргами до органів влади на рівні муніципалітетів, кантонів або федерального рівня. Це може впливати на рішення, що приймаються державними органами.

ОТРИМАННЯ ГРОМАДЯНСТВА

Завдяки громадянству ви отримуватимете політичні права у Швейцарії. Особи, які тривалий час проживають у Швейцарії, можуть подати заяву на отримання громадянства Швейцарії. Застосування звичайної, спрощеної або полегшеної процедури отримання громадянства залежить, головним чином, від тривалості проживання в Швейцарії та причини перебування на її території. У випадку спрощеної процедури отримання громадянства (переважно подружжя громадян Швейцарії) заява подається безпосередньо до Федерального уряду; в іншому випадку, у кантоні Шаффгаузен, заява подається до муніципалітету за місцем проживання.

Передбачається, що особа, яка подає заяву на отримання громадянства, має відповідати таким вимогам:

- особа інтегрована в умови муніципалітету, кантону й Швейцарії;
- особа добре знайома зі способом життя, звичаями і традиціями населення Швейцарії;
- особа дотримується правопорядку Швейцарії і не ставить під загрозу внутрішню чи зовнішню безпеку Швейцарії;
- особа володіє німецькою мовою на достатньому рівні;
- особа має впорядковане особисте й фінансове становище.

(Пояснення до Закону про громадянські права кантону Шаффгаузен, ст. 6)

- ▶ *Кантон Шаффгаузен — Управління юстиції та громад (Amt für Justiz und Gemeinden): інформація про процедури отримання громадянства та всі форми заяв на отримання громадянства.*

INTEGRES — ІНТЕГРАЦІЙНИЙ ЦЕНТР ДЛЯ РЕГІОНУ ШАФФГАУЗЕН ТА КОНТАКТНИЙ ПУНКТ ДЛЯ ЗАХИСТУ ВІД ДИСКРИМІНАЦІЇ ТА МІЖКУЛЬТУРНИХ КОНФЛІКТІВ

Ви живете та працюєте в нашому регіоні й хотіли б дізнатися про нього більше. Ми залюбки допоможемо вам адаптуватися в нашій країні й у нашому регіоні. Наша команда допоможе вам із повсякденними питаннями або з вибором правильного курсу. Кантон Шаффгаузен має широкий вибір курсів німецької мови й інтеграційних курсів.

Напрямки консультацій

- Поради щодо курсів німецької мови й інтеграційних курсів
- Допомога в заповненні форм і листуванні з офісами, страховими компаніями або установами
- Консультування щодо повсякденних питань і перенаправлення до відповідних спеціалізованих установ
- Консультування щодо проблем расизму, дискримінації та міжкультурних конфліктів
- Початкова інформація для нових мешканців

Вартість

Консультації надаються безкоштовно.

Графік роботи

Без попереднього запису в такі години роботи:

Понеділок і середа: із 9:00 до 11:00 / із 14:00 до 17:00

Вівторок: зачинено

Четвер і п'ятниця: із 14:00 до 17:00

У неробочий час: за попереднім записом.

Місцезнаходження

Integres

інтеграційний центр для регіону Шаффгаузен

Krebsbachstrasse 61

8200 Шаффгаузен

Контакти

Телефон: 052 624 88 67

Електронна пошта: info@integres.ch

ІСТОРИЯ

Центр Integres був заснований влітку 2004 року як експертний центр із питань інтеграції. Однак інтеграційний офіс має набагато довший досвід роботи. Ще в 1972 році широка коаліція представників громадянського суспільства, бізнесу й політики заснувала контактний пункт «Швейцарці-іноземці в Шаффгаузені» з метою підтримки інтеграції іноземного населення та сприяння культурному обміну. Протягом наступних років контактний пункт став однією з найважливіших ланок взаємодії між мігрантами та їхнім новим місцем проживання. Допомога часто була орієнтована на повсякденне життя; наприклад, тим, хто звертався за порадою, допомагали правильно заповнити офіційні форми або записатися на прийом до лікаря. Сьогодні Integres продовжує надавати консультації, але в першу чергу виконує роль центру і, як спеціалізована установа, прагне до успішної інтеграції як структурно, так і концептуально.

